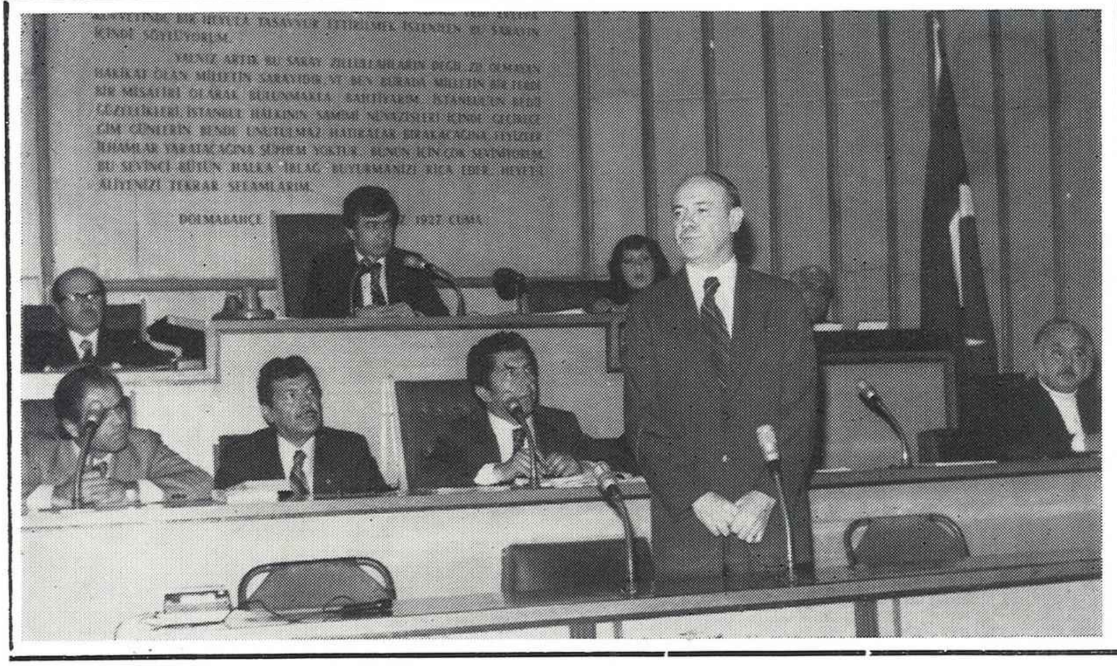
marmara ve boğazlar dergisi

MARMARA VE BOĞAZLARI BELEDİYELER BİRLİĞİ BİRİNCİ ÇALIŞMA DÖNEMİ SONA ERDİ

Beşinci Genel Kurul Divanı ile AHMET İSVAN

Üst sıra soldan sağa : REŞAT TABAK — Erol KÖSE — Devlet ÖZTÜRE
Alt sıra soldan sağa : HASAN SUR — Halil ALANLIOĞLU — Ahmet ENÖN — Avni ÖZTÜRE.

YIL : 1 - SAYI : 7-8
Şubat - Mart 1976

MARMARA VE BOĞAZLARI BELEDİYELER BİRLİĞİ YAYIN ORGANIDIR

PUBLICATION OF **«MARMARA AND STRAITS»** MUNICIPALITIES UNION

Türkçe — English

MARMARA VE BOĞAZLARI BELEDİYELER BİRLİĞİ
5. GENEL KURUL TUTANAĞI

5. Genel Kurulu gündem gereğince; Birlik Başkanı Erol Köse'nin başkanlığında (İstanbul Belediye Meclis Salonunda) 28/1/1976 günü saat 10.00 da toplanmıştır.

1 — Yapılan üye yoklamasında tüzük gereğince ekseriyetin olduğu anlaşılmıştır. (Tutanağa ekli yoklama cetveline göre).

2 — Toplantı, ekseriyetin olduğu anlaşıldığından birlik başkanınca geçen genel kurulda seçilmeyen meclis başkan vekillerinin seçilmesiyle başladı.

3 — Genel Kurul yapılan oylama sonucu Meclis I. Başkan Vekilliğine Reşat Tabak, II. Başkan Vekilliğine İbrahim Arı'yı seçmiştir.

4 — Genel Kurul meclis kâtipliklerine Ahmet Enön, Halil Alanlıoğlu, H. Avni Şirin ve Hasan Sur seçilmiş ve yerlerini almışlardır.

5 — Yapılan oylama sonu,

a) Bütçe komisyonuna: Hasan Sur, Halil Alanlıoğlu, Süleyman Solak, Hasan Özgün, H. Avni Şirin:

b) İhtisas komisyonuna: Cahit Apaydın, Metin Aslan, Halil Teoman, Hüseyin Tetik, Ali Özçakır seçilmişlerdir. Gündem gereğince, gerekli incelemelerini yapmak üzere başkanlık divanınca bütçe tasarısı, Motorlu Araç Parkları İşletmesi yönetmelikleri verildi.

6 — Başkanlık çağrısı üzerine İstanbul Valisi N. Kemal ŞENTÜRK, İstanbul Belediye Başkanı Ahmet İSVAN kürsüye gelerek; birliklerin kurulmasının yararlı, hatta gerekli gördüklerini belirterek genel kurula başarılar dilediler. Bu arada İstanbul Belediye Başkanı Ahmet İsvan, İstanbul belediyesinin birliğe katılmasının gecikmesinden üzüntü duyduğunu, meclisin ilk toplantısında olumlu karar alacağını umduğunu belirterek, genel kurulca alkışlandı.

7 — Gündem uyarınca Birlik Başkanı kürsüye gelerek çalışma raporunu okudu. Rapor üzerinde konuşma yapan olmadığı için oya sunularak, rapor aklandı. (Çalışma raporu, Birlik 1. meclis reisi Reşat Tabak'ın riyasetinde okunarak aklanmıştır.)

8 — Reşat Tabak'ın meclis riyasetinde gündem uygulamasına geçildikte:

a) Bütçede fasıl açmadıklarından 1975 yılı katılma payını 1976 yılında (Birlikte) ödenmesi yolundaki encümen önerisi; bütçe komisyonuna incelenmek üzere,

b) 1975 yılı bütçesiyle ilgili fasıl madde aktarmalarına ait encümen teklifi de aynı komisyona havale edildi.

9 — Birlik adına Taksim'deki Atatürk anıtına çelenk konulmak üzere oturuma bir saat ara verildi. (Saat: 13)

10 — Saat 14.- de 2. oturumunu Erol Köse açtı.

11 — Zorlayıcı nedenlerle Genel Kurul toplantısının İstanbul Belediye Sarayında yapılmasının kabûlü hususu oylandı. Oy birliği ile kabul edildi.

12 — Birliğe hibe edilen FORD/Taunus binek arabasının birlik meclisince hibesinin kabûlü oylandı. Oy birliği ile kabul edildi.

13 — Birlik encümeninin 6/1, 6/4 no.'lu kararları ile Birlik adına alım, yapım yetkisinin birlik encümeni ile başkanlığına verilmesi hususu oylandı. Oy birliği ile kabul olundu.

14 — Elektrik fiatına zam yapılmasına karşı eyleme geçilmesi, erken ödemelere tanınan %15 indirimin kaldırılmasını önlemek için başkanlığa yetki kararı verilmesi oylandıkta, oy birliği ile kabul edildi.

15 — Çevre ve Deniz zabıtası örgüt kuruluş uygulaması İç İşleri Bakanlığınca şimdilik sakıncalı görüldüğünden tartışma açılması oylandıkta:

a) Tüzük okundu,

b) Meclisten olumlu oy almak hususu oylandıkta; oy birliği ile kabul edildi.

16 — Marmara Festivalinin oluşturulması oylandıkta, oy birliği ile kabul olunmuştur. (Durum ilgililere duyurulacaktır.)

17 — Marmara denizine kıyısı olduğu halde birliğe katılmayan belediyelerin katılmaları hususu oy birliği ile kabul edildi.

18 — Sorunlara değinen girişimlerde encümen ve başkana yetki verilmesi hususu oya konuldukta, oy birliği ile kabûl olundu.

19 — 1976 bütçesine dair, bütçe komisyonunun gider bütçesinin olumlu karşılandığına dair raporu (Bütçe ile beraber) okunarak; Bölüm bölüm, oya kondukta fasıl fasıl, madde madde ve sonra tümü kabûl edildi. Bu yolla gelir bütçesi de bölümleri ve tümü ile kabûl olunmuştur.

20 — Bütçe komisyonunun katılma paylarının İller Bankasındaki hisselerinden 2 taksitte birlik adına ödenmesi hususu oya konuldukta oy birliği ile kabûl olundu.

21 — Motorlu Araç parkları çalışma yönetmeliği okundu. Oylandı, kabûl edildi.

22 — 1975 Mali yılı bütçesindeki fasıl ve madde aktarmaları hususu oylandı, oy birliği ile kabûl olundu.

23 — Gündemdeki maddeler bittiğinden tebliğlere geçildi.

a) Tübitak'tan Prof. Necip Berksan, b) Büyük İstanbul Nazım Plân Bürosu uzmanlarından Selâhattin Yıldırım, c) Doç. Turgut Cansever;

Çevre sorunları ve çözüm yolları konularında konularında 3 tebliğ verildi.

Saat: 16.30 da oturum sonlanarak genel kurul toplantısı Kapatıldı. 28/1/1976

5. Genel Kurul Divanı

(İmzalar)

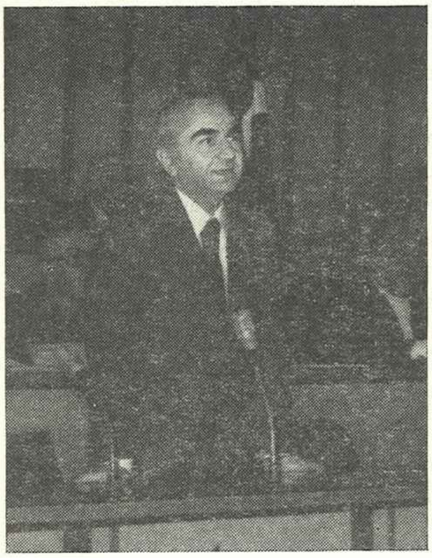
mb

MARMARA VE BOĞAZLAR DERGİSİ

Türkçe — İngilizce

Yıl : 1 Sayı : 7-8

Şubat / Mart 1976

BEŞİNCİ «MARMARA ve BOĞAZLARI BELEDİYELER BİRLİĞİ» GENEL KURULUNDA İSTANBUL VALİSİ SAYIN NAMIK KEMAL ŞENTÜRK'ÜN KONUŞMASI

Marmara ve Boğaazları Belediyeler Birliği'nin Sayın Üyeleri!

Değerli Arkadaşlarım!

Ortak dert ve sorunlarını güç birliği halinde sürdürme amacına yönelik olarak çok yerinde ve amlamlı bir biçimde bir araya gelen, beraberliklerini yasal bir birlik teşkil ederek daha başlangıcından itibaren meydana getirdiği havası ve olumlu çalışmaları ile başarıya ulaşacağına yürekten inandığım birliğin 5. Genel Kurulu'nda sizlere hitâp etmekten mutluyum.

Birlikten kuvvet doğar. Belediyelerimizin içinde bulunduğu sorunlar ve zorunluluklardan hepimizin bilgisi vardır. Ama bütün bu sorun ve zorunluluk içinde Marmara ve Boğazları yöresindeki belediyelerimizin hizmet bakımından önem ve yoğunluğu ile halkımıza götürecekleri hizmet bakımından diğer yörelere oranla çok daha özelliği bulunduğu hepimizin ve hepinizin bilgileri içindedir.

Bu güç ortaklıkları yönetebilmek ve olumlu sonuca varabilmek için başlatılmış olan birliğin güçlenmesini, ayrıca güçlü olduğu oranda sesinin de güçlü çıkarak bir baskı grubu haline gelmek suretiyle sorunlarını daha üst düzeye duyurarak çözümleyeceğine inanıyorum.

Biz bir meslek ve kamû yöneticisi olarak bu konuda bize düşecek her türlü çalışma ve hizmete hazır bulunduğumuzu bilgilerinize sunar, sizlere ve bu güzel, olumlu birliğin çalışmalarına başarılar diler, hepinizi saygı ile selâmlarım.

BEŞİNCİ «MARMARA VE BOĞAZLARI BELEDİYELER BİRLİĞİ» GENEL KURULUNDA İSTANBUL BELEDİYE BAŞKANI SAYIN AHMET İSVAN'IN KONUŞMASI

Sayın Valiler! Değerli Üyeler!

Bizler, Marmara bölgesinde belediye sorumluluğunu taşıyan kişiler olarak bir yandan halkın belediye hizmetlerine karşı gereksinmeleri, öte yandan belediye yasaları ve belediye olanakları ile sıkışmış yöneticiler olarak ortak bir sorunun sahibiyiz.

Belediyelerimizin devlet hizmetindeki yeri bizlerin halkımıza karşı başarılı bir hizmet yapmamızı engelliyecek biçim ve durumdadır. Bu sorunu birlikte çözümlemek için ben her türlü belediyeler kuruluşlarının yararlı olacağına yürekten inanıyorum.

Marmara bölgesi ayrıca bir başka sorunu izlediği için önem taşımakta, Türkiye'nin en hızlı gelişen bölgesi olması nedeniyle de büyük sorumluluklar taşımaktayız. Bu bölgedeki hızlı gelişme belediyelerin teker teker yapabilecekleri plânlama ile çözümlenmiyecek ölçü ve boyutlardadır.

Her belediye bu sorunu kendi olanakları ile kendi açı ve ölçekleri içersinde çözümlemeye kalkarsa başarısız olacağı doğaldır. Onun için bu bölgenin bir bütün olarak plânlanmasında MARMARA VE BOĞAZLARI BELEDİYELER BİRLİĞİ'nin önemli hizmeti olacaktır. Bu bakımdan Marmara bölgesindeki tüm belediyelerin bir araya gelmelerinde büyük yarar görmekteyim.

İzin verirseniz; bir ufak örnekle beraberce tanımlamanın bu bölgeye getirebileceği hizmetleri ortaya koyalım : Biz İstanbul belediyesi olarak büyük bir sanayileşme olayı ile karşıkarşıyayız. İstanbul'un plânlamasında, gelecekte İstanbul'un daha büyük bir sanayi kenti olmaması öngörülmektedir. Yani biz önümüzdeki dönemlerde çevremize sanayii ihraç edebilecek bir belediyeyiz. Gelişmemizi de bu doğrultuda etkilemek istiyoruz. Öyle inanıyorum ki çevremizdeki diğer belediyeler sanayi gelişmesine istek duyan belediyelerdir. Onların durum ve sorunları sanayinin o bölgelerde gelişmesine uygun olacağı kanısındayım. O halde biz sanayii ihraç eden belediye olarak uyumlu bir işbirliği içersinde olabilir, başarılı bir plânlamayı gerçekleştirebiliriz.

Bu bakımdan da Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği'nin önemli hizmeti olur. Umarım ki bundan sonra ki genel kurul toplantısında İstanbul Belediyesi bu güne kadar gecikmiş olduğu tam üyeliğine kovuşarak bu birliğe elinden gelen katkıyı yapacaktır.

Gelecek toplantıların Marmara bölgesine, sorumlu olduğumuz halka başarılı hizmetler getirmesi dileği ile bütün temsilcilere, tüm üye belediyelere başarılar diliyor, saygılar sunuyorum.

Erol KÖSE
Birlik Başkanı

BİRLİĞİMİZİN 1. ÇALIŞMA DÖNEMİ

Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği'nin Sayın Üyeleri; Sayın Gözlemciler, Sayın Onur Konuklarımız!

Marmara Denizi ile Boğazlarına kıyısı bulunan belediyelerce;

Marmara Denizi ile Boğazlarının kirlenmesini önlemek, su ürünlerini korumak, kıyı düzenlemelerinde doğayı bozmamak, ortak amaçlı belediye hizmetlerini koordine etmek, çağdaş çevre sağlığı sorunlarını çözümlemek amaciyle kurulan birliğimizin (7 aylık süreci içeren) 1. çalışma dönemi sona ermiş bulunmaktadır.

Ortak sorunları olan belediyeler arasında, birlik ve beraberlik içinde çalışma isteminin öncülüğünü yapan birliğimizin; artık günümüz sorunlarına çözüm getirmediği hususunda tüm ilgililerin görüş birliğine vardığı 1930 tarihli Belediye Yasası'na, değişik mevzuatın bürokratik barajlarına karşın etkin çalışmaları ile (Kısa sürede) kamu oyunda saygınlık kazndığına inanıyoruz.

Birliğin 1. Çalışma dönemi çabalarının ayrıntılarına geçmeden önce, çevremizin genel görünüm ve yapısı üzerinde biraz durmakta yarar vardır.

1) Marmara ve Boğazları, Türkiye'nin yerleşme ve endüstri potansiyeli açısından en gelişmiş yöresidir. Kentler, beldeler hızla gelişmekte bunların şehirsel sorunları içinden çıkılmaz bir durum almaktadır.

2) Yöremizin diğer en büyük sorunu, endüstrileşmedeki plânsız ve kötü yerleşmelerdir. Geniş çapta (Su ürünlerine, doğa dokusuna zararlı) atıklarını denize veren kuruluşlar Marmara'da yer almaktadır.

3) Marmara ve Boğazlarının kirlenmesi, etkisini Turizm'de ve deniz ürünlerinde olumsuz biçimde göstermeye başlamıştır.

4) Yöremizin bir başka sorunu da; kıyılarının çok düzensiz biçimde yağmaya uğraması ve yerleşim açısından yanlış ve çirkin konut birimlerinin ortaya çıkmasıdır.

Endüstrileşmeye bağlanan bu sorunların çözümü, gelişmeye dur demek midir? Hayır...

Endüstrinin gelişmesi kuşkusuz yararlar sağlarken, yöresinde oturan insanlara, doğaya, su ürünlerine de zarar vermemelidir. Yasal önlemler alınmalı, sorunlar en az düzeye indiren plânlı ve düzenli soyal bir uygulama yöntemi izlenmelidir.

Amacımız, endüstrileşmenin getirdiği sorunları; yurdumuzun daha büyük maddi ve manevi kayıplara uğramasına olanak vermeden çözümlemektir. Şimdiden bu sorunun üzerine gidilmediği takdirde, sorunun çözümü; kalkınma sürecine yeni giren ülkemizin olanak boyutlarını aşacağından bizi dışa bağlı bir bağımlılığa götüreceği kuşkusuzdur.

Plânsız, sağlıksız endüstrileşmenin ilerde birikmesi mümkün sorunlarına bugünden önlemler getirmek için; birliğimiz girişimlerinin bilimsel çevreler, kamu ve özel sektör yöneticileri, hükümetler tarafından desteklenerek, karşılıklı anlayış ve dayanışma içinde çalışmanın gerekliliğine inanıyoruz.

Sonuç olarak Marmara yöresinde ortak amaçlı hizmetlerin Metro-politen plânlama anlayışı içinde ve birbirleriyle bağlantılı olarak ele alınarak koordine edilmesi artık kaçınılmaz duruma gelmiştir.

Sayın Üyelerimiz!

Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği'nin bugün (örgüt olarak) ulaştığı boyutlarla geleceğe dönük çalışmalarına özetle değinmek isteriz:

Marmara denizi ile boğazları yöresinde 1975 sayımına göre 10 milyon nüfusun yaşadığı ve 54 belediyenin kıyısı bulunduğu malûmunuzdur. Hâlen birliğimize 44 beldeiye üye olarak katılmıştır. Birliğin örgütlenme süreci içinde, birliğimize katılma olanağı bulamayanlar;

Bursa ilinden Mudanya, Tekirdağ ilinden Şarköy, İstanbul

MARMARA VE BOĞAZLAR DERGİSİ (Aylık)

Birlik Adına Sahibi	:	Birlik Başkanı **Erol KÖSE**
Yazı İşlerini Yöneten Sorumlu Müdür	:	Birlik Genel Sekreteri **Avni ÖZTÜRE**
İngilizce Çeviri	:	**Alâattin BİLGİ**
Fotoğraflar	:	**Cemâl TURGAY** **İsmail KÜÇÜK**
Basıldığı Yer	:	**Çeltüt (İst.)**
Adresi	:	**Dar Sokak, Akbank İş Hanı Kat : 2, No. : 4 İ Z M İ T**
P. K. 233	:	**İ Z M İ T**
Telefon	:	**38 00**
Posta Çeki Hesap No.	:	**2 009528 4**

Abone — İlân — Reklâm Tarifesi

Arka Kapak ... ... :	2.000.—	TL
Kapak İçleri ... ... :	1.500.—	»
Kapak İçi Yarım Sayfa ... ... :	1.000.—	»
Kapak İçi 1/4 Sayfa ... ... :	600.—	»
İçerde Tam Sayfa ... ... :	1.000.—	»
İçerde Yarım Sayfa ... ... :	600.—	»
İçerde 1/4 Sayfa ... ... :	350.—	»
İlân Sütün Santimi ... ... :	20.—	»
Ek Renk Farkı ... ... :	250.—	»
Abone : Sayısı ... ... :	10.—	»
6 Aylık ... ... :	50.—	»
Yıllık ... ... :	75.—	»

ilinden Merkez, Kartal, Maltepe, Küçükyalı, Alibeyköy, Kâğıthane, Celaliye ve Selimpaşa belediyeleridir. Bugün anatüzüğümüzün 10. maddesinin (F) fıkrası gereğince sözü edilen belediyelerin birliğimize kabul ve katılma hususu 5. Genel Kurul gündemine alınmıştır. Bu husus, doğal olarak sözü edilen belediyelerin kendi meclislerinden (Şubat/1976 olağan çalışma döneminde) katılma kararı almak koşulu ile kesinlik kazanacaktır.

Birliğimiz kendi yöresel kesimi içinde bütün belediyelerle amaçların ve sorunların çözümü konusunda ortak bir kaderin içindedir. Her ne şekilde olursa olsun yörede birlik dışında kalmış ve birliğin gücünü arttırmak yolunda bize katılmalarında sayılamayacak kadar yarar gördüğümüz belediyelerin Şubat/1976 dönemi içinde meclislerinden katılma kararı alacağına inanmaktayız.

Sayın Üyeler!

Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliğinin birlik encümeni ile Genel Sekreterlik çalışmaları hakkında Genel Kurulumuza (kısa dönemin bir bilançosu olarak) açıklamalarda bulunmak isterim.

Birlik Meclisinin 4. Genel Kurulunda yaptığı seçimle oluşturduğumuz encümen ve yine Genel Kurulumuzun onadığı tüzük gereğince atanan Genel Sekreter, Genel Kurulumuzun direktifleri altında bugüne dek yaptığı çalışmalar özet olarak şöyledir:

Genel Sekreterlik birlik anatüzüğü içinde görevlerini İzmit'teki Birlik Merkezinde daimi bir çalışma içinde sürdürmektedir. Birlik encümeni ise birlik dayanışmasını arttırmak ve birlik yöresinde karşılıklı işbirliği ve anlaşmayı pekleştirmek, yöresel incelemelerle sorunları yerinde saptamak amacını taşıyan çalışmalar yapmıştır. Birlik Encümeni 7 aylık süreci içeren 1. çalışma döneminde:

29/Mayıs/1975, 29/Temmuz/1975 günlerinde İzmit,
3/Eylül/1975 günü Çanakkale,
16/Ekim/1975 günü Tekirdağ,
14/Kasım/1975 günü Bandırma,
22/Aralık/1975 günü Küçükçekmece Belediyelerinde bölgesel nitelikte toplantılar yapmıştır. Bu tutumuyla encümen kurulumuz, birliğimizin bölgesel sorunlarını hem yerinde görmüş, hem de üye belediyelerin gereksinmelerini gündemlerine alarak çözümlemek yoluna gitmiştir. Bundan başka yukarda sayılan birlik bölgelerindeki Valiler, Kaymakamlar ve ilgililerle ilişki kurularak Birlik amaçlarını açıklamak olanağını da bulmuştur.

Sözü edilen encümen toplantılarında, gündemi içinde birlik encümenine havale edilen 73 çeşitli sorun incelenerek, karara bağlanmış, bundan başka encümenin mahallinde yaptığı toplantılara yörenin yerel 22 sorunu da gündem dışı karara bağlanarak yürütülmüştür. Bu çalışma yöntemi ile mahalli basının ve kamu oyunun ilişkileri ve Birliğimize karşı ilgileri de sağlanmıştır.

Yukarda özetini verdiğim çalışmalar cümlesinden olmak üzere:

Su Ürünleri Yasa ve Tüzüğü uygulamalarında Birliğimizin etkin olduğunu söylemek isterim. Birliğimizin yöresinde yapılan denetlemeler sonucu; 50 kadar Endüstriyel kuruluşun tasfiye etmeden zehirli atıklarını denize verdiği saptandığından yerel savcılıklarca kovuşturma açılmıştır. Bu arada, girişimimizle Marmara ve Boğazlar Yöresinde balık ürünlerine olumsuz yönde etkisi bulunan batık ve hurda gemilerin sökümü için kurulmak istenen tersanelere kesinlikle karşı çıkılarak önlendiğini belirtmek isterim. Nitekim, yaptığımız anket verilerine göre; girişim ve atılımlarımız sonucu, 1975 yılında Marmara ve Boğazlarında avlanan kolyoz ve lüfer türü balıkların miktarı, son 10 yılda avlananların toplamından fazladır.

Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliğinin 5. Genel Kuruluna getirdiğimiz çevre sorunları ile deniz kirliliğini önleme işleri dışında Belediyelerimizin yöresel alt yapı düzenlemelerini sağlamada yardımcı olmak üzere girişimde bulunarak biri Bandırma kesiminde ikincisi Tekirdağ kesiminde olmak üzere motorlu araç-makina parkı vücuda getirmek çalışmalarına başladığımızı bildirmek isteriz.

5 Yıllık Kalkınma Stratejisi ve hedefleri doğrultusunda yukardaki girişimimiz için Birlik; Üye Belediyelerimiz adına finansman kaynakları bularak bu atılımı gerçekleştirmek istemektedir. Bandırma Belediyesi Park yeri için kendi organları içinde ilk aşamayı sağlamış bulunmaktadır. Birliğimiz encümeni plânlamaları sonucunda Genel Kurulunuzdan olumlu karar aldıktan sonra Tekirdağ Bölgesinde de bir Motorlu Araç Parkının oluşturulmasına çaba gösterecektir.

Sözlerimin bu bölümünde Birliğimizin yayın organı MARMARA VE BOĞAZLAR DERGİSİ'nden kısaca söz etmek isteriz:

Ana Tüzüğümüzün verdiği yetkiye dayanılarak, Birlik Encümeni aldığı 29/5/1975 gün ve 1/3 No.lu kararı ile (İlk sayısı Ağustos 1975 ayında yayınlanan) dergisini gün ışığına çıkarmıştır.

Birçok Kuruluşlarda görüldüğü gibi bu tür yayın girişimlerine oranla tahsisat ve ödenekleri sınırlı olan örgütümüzün ilk aşamasında bu mükemmeliyette dergi yayınlaması bizim dışımızdaki kuruluşlarca övgüye lâyık görülmektedir. Bu da dergi çıkarmadaki çalışma etkinliğimize örnek olarak gösterilebilir.

Kısaca dokunmak istediğimiz bir nokta da ilk başarı ve ilgi devam ettiği takdirde (şimdi olduğu gibi) ilân ve abone bedelleriyle dergi giderlerini karşıladıktan sonra kâr etmek suretiyle Birliğimize katkıda bulunacağını umut etmekteyiz.

Dergimiz, başta Bakanlıklar olmak üzere tüm Parlamenterlerimize Türkiye'deki tüm Belediyelere, Valiliklere, denize kıyısı bulunan ilçelere, yabancı misyona, Endüstriyel Kuruluşlara, Bilimsel Kurumlarla Uzmanlarına gönderilmekte, aylık dağıtımı 4 bini bulmaktadır.

Sayın Üyeler!

Genel Kurulumuzun bu toplantısı nedeniyle yasal açıdan belediyelerimizin en büyük sorunu olan 1580 sayılı Belediyeler Yasası ile 5237 sayılı gelirler Yasası ve 2490 sayılı Arttırma Eksiltme Yasasına da değinerek önerilerimizin buradan tüm ilgililere ulaşacağını dileyerek birkaç söz söylemek isterim.

1930 yılında yürürlüğe giren Belediye, 1947 yılında yürürlüğe giren Belediye Gelirleri Yasası, yürürlüğe girdikleri günden bugüne kadar değişen koşullara parasal oranlara ve hizmet yönünden artımlara rağmen güncel sorunlarımızı çözüme götürmekten uzaktır.

Parlamentonun Sayın Üyelerini, Hükümeti ve Siyasal Partilerimizi uyarıyoruz:

Halkın dert ve sorunlarına günün 24 saatında muhatap olan Belediyeler yukarda sözü edilen yasaların günün koşullarına cevap verecek düzeyde değiştirilmesini istemektedir. Bu değişiklikler yapılmadığı takdirde, görülmeyen bütün hizmetlerin vebali sizlerin olacaktır.

Anayasamızın 116. maddesi Mahalli İdarelere, Belediyelere hizmetleri oranında Devletin olanak sağlamasını öngörmektedir. Aradan 15 yıl geçtiği halde, Hükümetler Belediyelere hizmetleri oranında olanak sağlamak şöyle dursun; yürür-

(Devamı arka sayfada)

Haliç'in Kirlenmesi

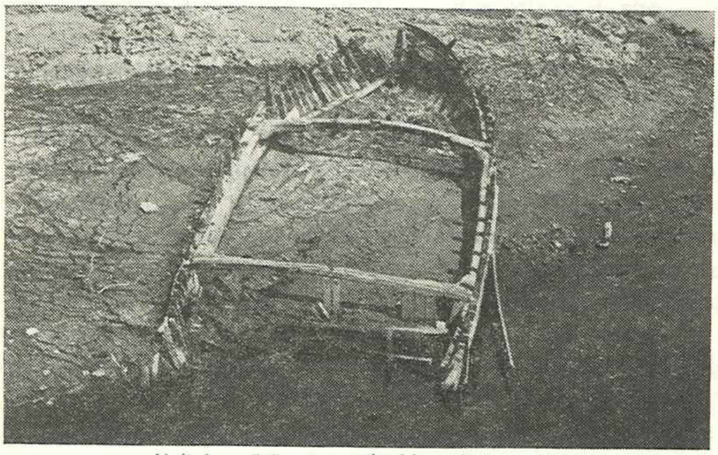
Yazanlar :
Dr. Müh. Kriton CURİ
Y. Müh. Neclâ TUNCA

İstanbul'un ilk yerleşme bölgelerinden biri olan Haliç, bugün Türkiye'de deniz kirlenmesine tipik bir örnek teşkil eder. Avrupalılar tarafından «Altın Boynuz» olarak adlandırılan bu bölge, Fransız yazarı Pierre Loti için ilham kaynağı olmuştur.

Bizans ve Osmanlı İmparatorluğunun en müstesna semtlerinden biri olan ve kıyılarında tarihe geçmiş saraylar ve mesire yerleri bulunan Haliç'in, bugünkü duruma gelme nedenleri aşağıdaki şekilde özetlenebilir.

A — **ÇEVRE KİRLENMESİ :**

1. **Su Kirlenmesi :** Takriben yedi kilometre uzunluğunda olan ve iki buçuk milyon metre karelik bir alanı kaplıyan

Haliç'te çürümeye terkedilmiş bir sandal.

Haliç'in onu besleyen Kâğıthane ve Alibey derelerinin sahillerinde bulunan ve atıklarını Haliç'e akıtan fabrikaların sayısı yüzün çok üzerindedir. Kor'a (1963) göre endüstri atıklarının Haliç'te biokimyasal oksijen ihtiyacı yönünden meydana getirdikleri kirlenme 1.720.747 kişinin meydana getirebileceği kirlenmeye eşdeğerdir. Endüstri kuruluşlarından Haliç'e verilen su miktarı günde takriben 200.000 ton civarında olduğu düşünülürse; harcanan bu su açısından da, yukarıda belirtilen rakama yakın bir eşdeğer nüfus bulunmaktadır. Aynı su kitlesine 740.500 kişilik bir nüfusun (Karpuzcu 1975) atıkları da hiç bir tasfiyeye tabi tutulmadan verildiği düşünülürse, su kirlenmesinin en önemli nedeni anlaşılır.

Karışık sistem esasına göre yapılan mecralardan istifade edilerek Haliç'e akıtılan evsel, endüstriyel atıklar ve yağmur suları, Haliç sularının fiziksel ve kimyasal özelliklerini olduğu kadar Flora ve Faunanın normal gelişme tarzlarını etkileyecek bir durum arzetmiştir. Meydana gelen en önemli kimyasal değişmelerden biri çözünmüş oksijen miktarı balıkların yaşantılarını sürdürmeleri için gerekli olan 4. Omgl'-nin çok altındaki değerlere erişmiş ve azalmaya devam etmektedir. Birçok noktada aneorobik şartlara dahi rastlanmaktadır.

Tablo I. 1970 - 1972 seneleri arasında çözünmüş oksijen miktarında olan azalmayı bariz bir şekilde yansıtmaktadır.

1970 - 1972 Yılları Arasında
Çözünmüş Oksijen Miktarındaki Değişmeler (Curi, 1975)
TABLO : I

M E V K İ	Çözünmüş Oksijen mg/1) 23-29 Hazir. 1970	22 Hazir. 1972
Yemiş İskelesi Yağ Kapanı İskelesi Arası	7.35	3.60
Atatürk Köprüsü	2.31	1.10
Fener - Taşkızak Arası	0.00	0.30

Çözünmüş oksijen miktarındaki değişimlerden başka Haliç'te bulunan anorganik iyonların konsantrasyonu da kirlenmeye sebebiyet verecek bir seviyeye erişmiştir. Tablo II'de Haliç'te Baykut (1974) tarafından elde edilen değerlerle 1380 sayılı Su Ürünleri Kanununa ilişkin Tüzüğün kabul ettiği tolere değerleri karşılaştırılmaktadır. Bu tablodan da anlaşılabileceği gibi Haliç'te kirlenme çok ilerlemiştir. Birçok iyonun konsantrasyonu tolere değerlerin onar katından daha yüksek değerlere erişmiştir.

Yukarıda anlatılanlardan başka, Haliç'in kirlenmesine sebebiyet veren diğer bir etken tabanda çökelen çamur tabakasıdır. Bu çamur tabakası Haliç'e akan derelerin sürükledikleri ve Haliç'e akıtılan atıkların ihtiva ettiği maddelerden oluşur. Acar'a ve Erol'a (1957) göre; Haliç'in dibinde çökelen çamurdan dolayı her sene derinlikte takriben 10 cm. lik bir eksilme olmaktadır. Ayrıca dibe çökelen bu maddeler oldukça önemli bir oksijen sarfiyatına sebep olmaktan (Becan, 1974) başka Haliç'te deniz ulaşımını da engellemektedir.

lüğe giren yeni yasalar, Memur maaşlarına yapılan zamlar, iki yılda bir yenilenen toplu İş Sözleşmeleriyle yükümlülükler getirmiştir. Tekrar ifade ediyorum! Halka yeterince hizmet edememenin sorumluluğu yasa değişiklikleri yapmadıkları takdirde Parlementerlerimize ait olacaktır.

Birlik Genel Kurulunun bu konuda alacağı karar ve karara bağlı uygulanacak önerileri bütün gücümüzle uygulamaya koyacağız.

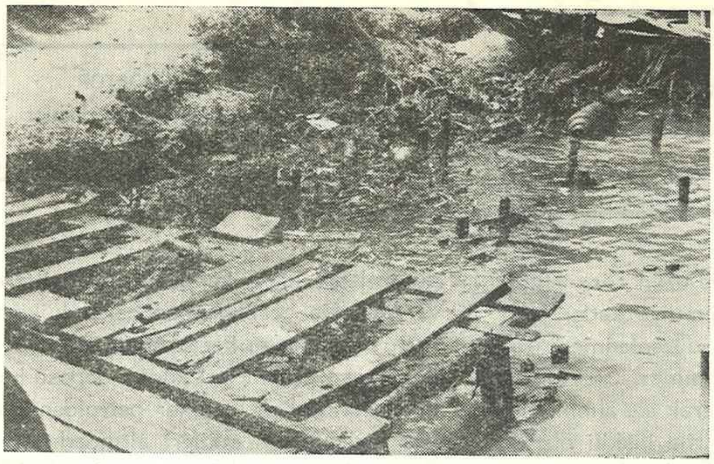
Birlik Meclisinin Sayın Üyeleri!

Bundan 8 ay önce bizleri, Birlik Başkan ve Birlik Encümen kuruluna seçmek suretiyle gösterdiğiniz güvene burada teşekkür etmek isteriz. 1. Çalışma Dönemimizin sonlanması nedeniyle 5. Genel Kurulumuza katılan bütün Belediye Başkanları, Belediye Meclis Üyeleri, Gözlemci ve onur konuklarına kendim ve Encümen adına şükranlarımı içtenlikle arz eder, çalışmalarınızın başarılı olmasını dileriz.

En derin Saygılarımızla.

ENCÜMEN KURULU ÜYELERİ :

Birlik Başkanı : Erol KÖSE (İzmit Bl. Bşk.)
Birlik Başkan Vekili : Reşat TABAK (Ç.Kale Bl. Bşk.)
Encümen Üyesi : H. Avni ŞİRİN (Yarımca Bl. Bşk.)
Encümen Üyesi : Ahmet ENÖN (Marmara Bl. Bşk.)
Encümen Üyesi : Hasan SUR (Bandırma Bl. Bşk')
Encümen Üyesi : H. ALANLIOĞLU (Umurbey Bl. Bşk.)
Encümen Üyesi : Avni ÖZTÜRE (Genel Sekreter)

Haliç'te terkedilmiş iskele ile molozlar.

Su Ürünleri Tüzüğündeki Tolere Değerlerle Haliçte Bulunan Bazı İyon Değerlerinin Karşılaştırılması

TABLO : II

Kimyasal Madde	1380 Sayılı Kanunu Bağlı Tüzükteki Tolere Değ. Mg/Lt	Haliçte Bulunan Konsantrasyon (Baykut 1974) Mg/Lt
Bakır İyonu	0.02	0. 50 — 0. 70
Kadmiyum İyonu	0.01	0.040 — 0.050
Kurşun İyonu	0.1	0.120 — 0.135
Çinko İyonu	0.003	0.050 — 0.070
Krom İyonu	0.05	0.084 — 0.080

Haliç'e akıtılan atıkların meydana getirdikleri diğer bir sonuç, suyun saydamlığını önemli bir derecede azaltmaktadır. Yüce'ye (1975) göre Marmara Denizinde Saydamlık Sınırı 11.00 - 12.25 m. civarında olmasına rağmen Haliç'in saydamlığı 0.20 - 1.75 m. arasında değişmektedir. Bu olay Fotosenteze ve biolojik hayata olumsuz etkide bulunmakta, kirlenmeyi bir kat daha arttırmaktadır.

Haliç'teki kirlenmeye tesir eden diğer bir faktör, akıntı değerlerinin çok düşük olmasıdır. Bu akıntı köprü dubalarının ve Haliç'te terkedilmiş gemi ve diğer teknelerin tesiriyle daha fazla azalmakta ve hemen hemen tamamiyle ortadan kalkmaktadır. Böylece su hareketleri ve seyreltme yolu ile suların temizlenmesi imkânsızlaşmaktadır.

2. **Hava Kirlenmesi :** Haliç'te kurulmuş olan fabrikalar yalnız suları kirletmekle yetinmeyip aynı şekilde havayı da halk sağlığı açısından tehlikeli olacak bir duruma getirmektedir. Ayalp ve Babcock'un (1975) araştırmalarına göre, Haliç'te Endüstri bölgesindeki dört istasyonda elde edilen neticeler «tehlikeli» derecede hava kirlenmesinin olduğunu göstermiştir. Aeroslerin en önemlileri Eyüp ve Silâhtarağada bulunmaktaydı.

B — **Plânsız Yerleşme :**

Haliç'te yerleşme hiç bir şehircilik kuralı gözönüne alınmadan gelişi güzel bir şekilde yapılmıştır. Hızlı ve plânsız endüstrileşme ve onun getirdiği gecekondular şehircilik yönünden Haliç'i vasıflarından uzaklaştırmıştır. Gecekondu bölgesinde belediye hizmetlerinin yetersiz olması, burada yerleşmiş olan halkın sağlığını tehlikeye düşürmektedir.

C — **DİĞER SORUNLAR :**

bey derelerinin taşması bu yöre için problem teşkil etmekmakla beraber, kara ulaşımı, kıyı tanzimi Kâğıthane ve Ali Çevre kirlenmesi ve plânsız yerleşme kadar önemli olmatedirler.

S O N U Ç :

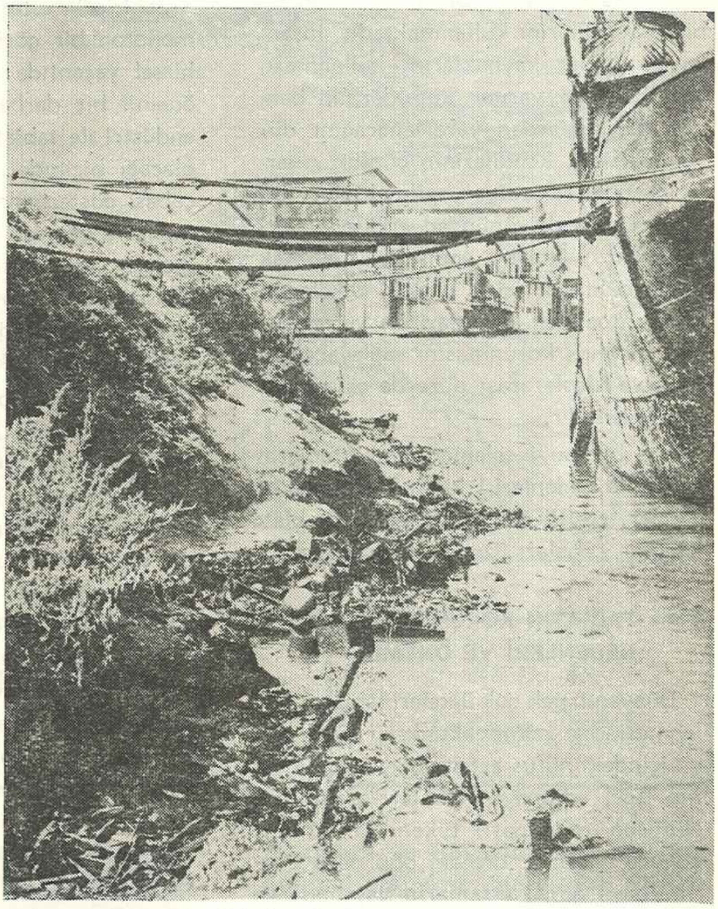
Haliç'in bugünkü iç açıcı olmayan durumundan kurtarılması için aşağıdaki tedbirlerin biran önce alınmasında fayda vardır.

— Haliç'e hiç bir atık bırakılmamalıdır. Evsel atıklar bir kolektörle Haliç'ten uzaklaştırılmalı. Endüstriyel atıklar ise, zararsız hale gelecek şekilde tasviye edilmelidir. Bu şartlar yerine getirilinceye kadar bu bölgede yeni fabrika kurulması veya mevcut fabrikaların geliştirilmesi önlenmelidir.

— Hava kirlenmesinin önlenmesi için Sanayi kuruluşları ve işyerleri gereken tedbirleri almaya zorlanmalıdır.

— Haliç'te terkedilmiş olan gemi ve tekneler oradan uzaklaştırılıp akıntının artması temin edilmelidir.

— Haliç için vakit kaybetmeden şehircilik açısından bir yerleşme ve gelişme plânı hazırlanıp tatbik edilmelidir.

Haliç'ten başka bir görünüm.

KULLANILAN KAYNAKLAR

Acara, A. Erol C. : «On the Pollution Of Golden Horn Estuary, Rapports at Proces-Verbaux des Reunious de la C.I.E.S.M.M, is Fasc. 3 27-32 (1960).

Eyalp, A. Babcock : «Hava Kirlenmesi Yönünden 197-221, (1975) İ.T.Ü. Haliç Sempozyumu.

Haliç Baykut, F. : «Madde ve Çevre» Kimya ve Sanayi, Eylül, Aralık 1974.

Becan, B. : «In Situ Determination of Benthal Oxygen Demand in the Golden Horn, M. S. Thesis, Boğaziçi Üniversitesi (1974)

Curi, K. : «İstanbul Haliç Sorunları» Teknik Güç, Vol 80-81 1 Aralık 1975.

Karpuzcu, M. : «Haliçte Kirlenme Probleminin Etüdü için Uygun bir Matematik Modelin Araştırılması» İ.T.Ü. İnşaat Fakültesi (1975)

Kor, N. : «Haliç'in Kirlenme ile ilgili Durumların Etüdü» İ.T.Ü., İnşaat Fakültesi (1963).

Yüce, R. : «Haliç'in Hidrografik ve Populasyon Durumlarının Etüdü, «İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi, Hidrobioloji, Araştırma Enstitüsü Yayınları, 7, 1-21, (1972).

TABİATIN KORUNMASI ÇAĞIMIZIN ÖNEMLİ BİR SORUNUDUR

Doç. Dr. Nuri TORTOP
Ankara İktisadî ve Ticarî İlimler Akademisi Öğretim Üyesi

G İ R İ Ş

Üzerinde yaşadığımız Dünyanın nüfusu her yirmi, otuz yılda, bir milyar artmaktadır. Halbuki 1850 yıllarında tüm dünya nüfusu bir milyar dolaylarında idi. Önceki yüzyıllarda daha az insanın oturduğu dünya yüzeyinde bugün bir kaç kat insan oturmaktadır. Daha çok insan tabiat kaynaklarını kullanmaktadır. İnsanların tabiat kaynaklarını kullanması, bazı hallerde, yarının kuşaklarının benzeri kaynaklardan yararlanacağını düşünmeksizin, kendilerinin günlük çıkarlarına göre hoyratça yapılmaktadır. Bu durum gelecek yönünden endişe doğurmaktadır. İşte bu endişeleri azaltmak veya yoketmek için, birçok ülkelerde, tabiatın gelecek kuşaklarında yararlanacağı biçimde korunmasını sağlayacak ulusal ve uluslararası düzeyde çalışmalar yapılmaktadır.

İşte biz bu incelememizde, tabiatın kirlenme nedenleri, kirlenmeyi önleyici çareler, çeşitli ülkelerde yapılan tabiatı koruma çabaları üzerinde duracağız.

I — TABİATIN KORUNMASININ NEDENLERİ VE ÖNEMİ

Dünyanın pek çok ülkeleri tabiatın kirlenmesinden yakınmaktadırlar. Son yüzyıl içindeki nüfus artışı dolayısile dünyanın işgal edilmeyen alanları azalmıştır. Nüfusun çoğalması, tüketimin artması sonucu insanlar orman, göl, nehir, deniz, hava gibi insanların yaşaması ve sağlığı için önemli olan tabiat unsurlarını kirletmeye başlamışlardır. Oysaki, tabiatta yaşayan insanların temiz, emin ve elverişli bir yaşantıdan yararlanmaya hakları vardır. Tabiatın insanlara verdiği doğal zenginliklerin kirlenmemesi ve gelecek kuşaklara da temiz olarak devredilmesi gereklidir. Bu nedenle herkesin, tabiattan başkalarının temiz olarak yararlanma hakkına saygılı olması, aynı zamanda bir insanlık ödevidir. Bu sonuç, tabiatı kirletenlere karşı tedbir almayı ve onlara karşı hoşgörürlü olmamayı gerektirir.

Tabiat güzellikleri ve manzaralar, insan çevresini kuşatan koşulları iyileştiren hayati önemde varlıklardır. Bunların korunması ve denetlenmesi önemli bir sorundur. Tabiata verilen zararların tamiri çok güçlükle ve uzun süre içinde giderilebilmektedir. Şimdiye kadar toprak, bölge, ülke, kıyı düzenlenmesi, turizm ve tabiatın korunması sorunları birbirlerinden ayrı olarak ele alınmıştır. Oysaki bunların birbirile ilişkili olarak ve eşgüdümlü biçimde ele alınması gerekir.

Şehirlerin estetik görünüşten yoksun, monoton bir görünüşe sahip oluşu, şehirsel yaşantıda insan zevkine indirilen önemli bir darbedir. İnsanların gelişen endüstri ile tabiatın uyumlu olarak varolacağı biçimde tabiattan yararlanma çabası göstermeleri gerekir. Ağaç, güzel manzara ve yeşil alanlara saygı gösterilmelidir. Yeşil kuşaklarla çevrilmiş, ağaçlı kırsal yapı korunmalı ve buralar gerekli olan yerlerde yeniden ağaçlandırılmalı ve halka açık olmalıdır.

Tarihi değeri olan abidelerin, şehirlerin, müze, saray, bahçe ve benzeri yerlerin, yaşayan insan ihtiyaçlarına uyacak biçimde korunmaları gerekir. Çünkü bunlar kültür varlığımızın zenginlikleridir ve gelecek kuşakların yaşantıları ve dinlenmeleri için zorunludur. Şehirlerin yeni gelişme planlarının, doğal zenginliklerin korunmasını sağlayacak, yersel renkleri ve yersel mimari tipleri devam ettirecek ve güzelleşmeyi destekleyecek nitelikte hazırlanmaları bir zorunluluktur.

Teknik gelişmeler nedeni ile tabiat dünkünden daha çok kullanılmaktadır. Bu kullanmanın hava, su ve toprak kirlenmesine neden olmaması ve Tabiatın insanlığın yararına korunması sağlanmalıdır (1).

Avrupa'da endüstriyel artıklar su ve havayı kirletici bir nitelik almıştır. İngiltere'de 6.000 km su yolu kirlenmiştir. İki bin kilometre su yolu da benzer tehlike ile karşı karşıyadır.

Kanada ve Amerika arasında bulunan yirmi beş bin kilometre kare büyüklüğündeki ERİE gölünde hiç bir yaşantı yoktur. Stokholm'den Cadix'e kadar Avrupa'nın kültür zenginliği zehirli gazların etkilerinden ve aşınmadan zarar görmektedir. Ren nehri kuzey denizine döküldüğü yerde ölü bir nehirdir.

Avrupa kıyılarında yaşayan balıklar ham yağ tabakasının oluşması nedeni ile kaybolmaktadır. Kuşlar da benzeri durumlarla karşı karşıyadır. İngiltere ve Almanya ocaklarından gelen kükürt İsveç ormanlarını harap etmektedir (2). Bazı İspanya nehirleri köpük deposu haline gelmişler ve sahiller petrolden dolayı kirlenmenin etkileri altındadır. Bu durum balık avcılığı endüstrisinde bir krizi ciddileştirmektedir. Yılda dört milyon turistin ziyaret ettiği Venedik şehrinde de endüstri büyük zararlara sebeb olmaktadır. Venedik'de her yıl duvar resimleri yüzde beş, ağaç ve muşamba üzerine yapılan tablolar yüzde üç, heykeller yüzde altısını kaybetmektedir (3).

Yukarda belirtilen örnekler, bize gelecek bakımından tabiata ne denli saygılı olmamız gerektiğini ortaya koymaktadır.

Tabiatın korunması yönünden, yapılarda kullanılan malzemeler de önemlidir. Bu malzemelerin seçiminde dikkatli davranmak ve doğal görüntüleri bozmayacak nitelikte olmasına çalışmalıdır. Elektrik ve telefon kablolarının toprak altından geçirilmesine dikkat etmeli, su deposu, silo ve turistik yapılar şehirsel yapıya ve tabiata kaynaşmış birer sanat eseri biçiminde yapılmalıdır. Şurası gerçektir ki tabiata saygı şehirleşme ve turizmin gerçekleşmesine çalışmak demektir.

II — TABİATIN KİRLENMESİ NEDENLERİ

Tabiatın kirlenmesinin önlenmesi için önce bu kirlenmenin nedenleri üzerinde durmak, bu nedenleri bulmak ve bu nedenlerin ortadan kaldırılması için çaba göstermek gereklidir. Tabiatın kirlenmesine sebeb olan nedenlerin belli başlıları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

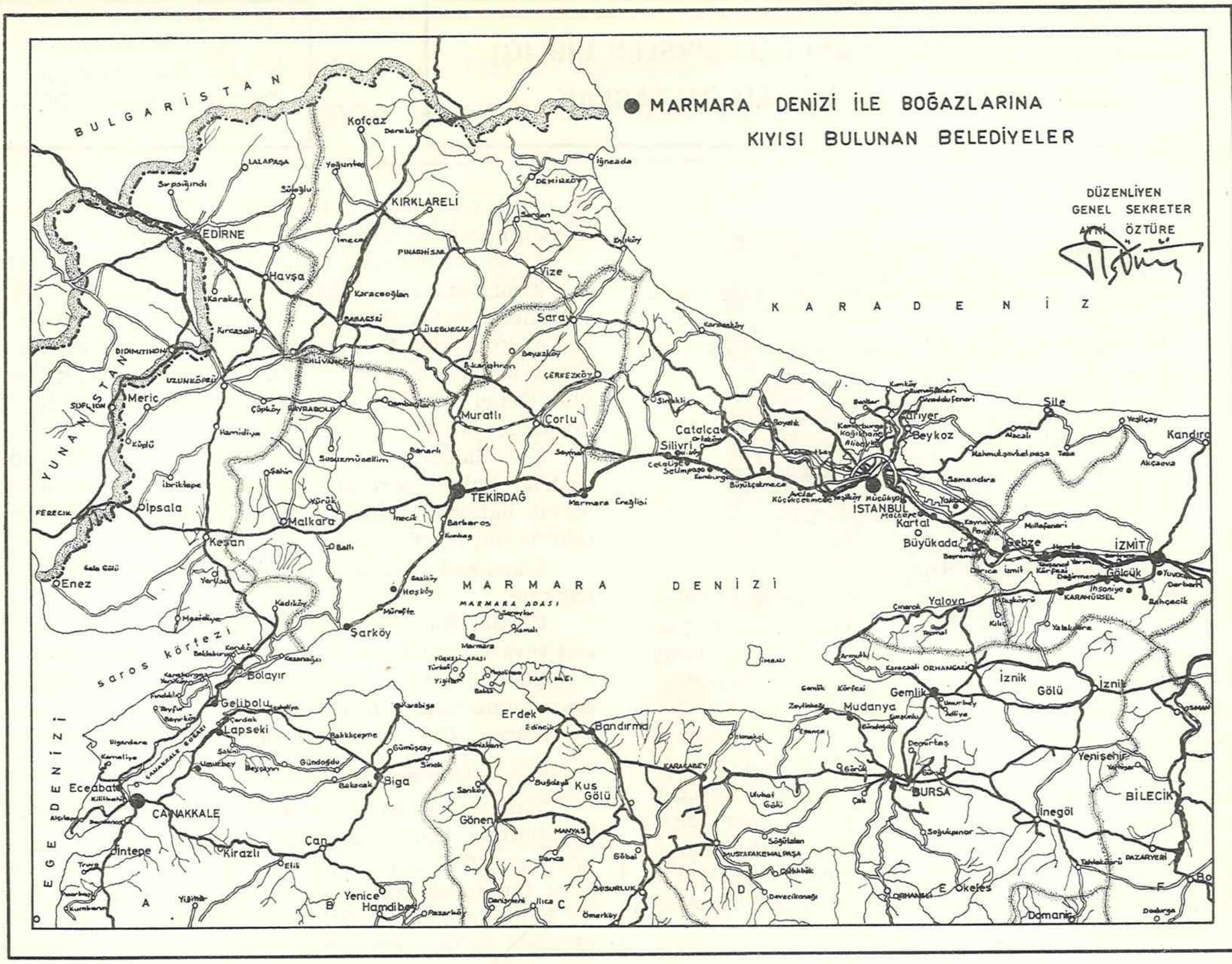
— Şehirlerin ve çevresinin hızla büyümesi ve endüstrileşme,

— Teknolojideki gelişmeler, yakıt olarak kullanılan maddelerde değişiklik (Odun yerine kömür ve kötü nitelikte kömür kullanılması, kömürün de yerini mazot ve benzeri maddelerin alması),

— Alt yapı hizmetlerinin yetersizliği (Lâğım, yol, park, yeşil alan gibi),

— Şehirlerde oturulan yerlerle fabrika alanlarının birbirine karışması,

(Devamı sayfa 23 de)

MARMARA ve BOĞAZLARI'NIN HAVADAN DENETİMİ
CESARETLE ATILAN BİR ADIM

Emekli Hv. Sb.

Ercüment ÇİFTÇİ

Önümüzde bir proje var. — Marmara ve Boğazlarının Havadan kontrol edilmesi projesi. — Projenin sahibi Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği...

Bu birlik bir avuç dürüst, bilgili, cesur ve çalışkan memleket evlâdının kafalarında fikir olarak doğduğu günden bugüne kadar oluşuşumu ve gelişmesi açısından büyük mesafe kat etti.

Kuruluş ve örgütlenme döneminde zor geçilir dar boğazları aşmaya muvaffak oldu. Hâlen BELEDİYE HİZMETLERİ açısından YASALARIN yetersizliğine rağmen varlığı inkâr edilemiyecek bir şahsiyet kazandı. Yakın bir gelecekte çevrenin yüzünü güldüreceğine inandığımız çağdaş hizmetleri de projelendiriyor.

Marmara ve Boğazlarının havadan kontrol edilmesi bunlardan biridir. Biz bu nedenle bu proje için — CESARETLE ATILAN BİR ADIM — diyoruz ve buna inanıyoruz. Ancak, Eski bir emekli havacı subay ve yazar olarak bu proje hakkında fikirlerimiz var. Bunları belirtmekle proje açısından yarar görüyoruz. Bu nedenle:

Marmara Denizi ve Boğazlarının deniz ve iç sularının kirlenmesini, kıyılara yasalara aykırı yapılan inşaatın kontrol edilmesini, EMERGENCY olarak ani vakalarda hasta nakliyatını, yangın başlangıçlarında ilk önlemlerin sağlanmasını öngören projede fikirlerimizi bir rapor halinde yazmak ve belirtmek gereğini duyduk.

MARMARA VE BOĞAZLARI BELEDİYELER BİRLİĞİ
HELİKOPTER ÖRGÜTÜNE AİT ÖN TASLAK

Raporu Hazırlayanlar :
Em. Hv. Korg. Niyazi GÜL
Em. Hv. Sb. Ercüment ÇİFTÇİ

R A P O R

I — **Varsayımlar :**

1 — Proje için Helikopter ana vasıta olarak düşünülmüştür.

2 — Mevcut kolaylıklardan azami istifade teminine çalışılacaktır.

II — **Durumun incelenmesi :**

1 — Faaliyet sahası ve içinde mevcut kolaylıklar.
2 — İhtiyaçlar ve finansman
3 — Teşkilât

1 — A) **Faaliyet Sahası :**

Marmara Bölgesi faaliyet maksadımız için İstanbul ve Çanakkale Boğazları ile İzmit'i içine alan ve bu yerlerin 10 - 20 Km. daha gerilerine geçen bir saha olarak kabul edilmelidir. Bu sahayı köşeleri İzmit - Tekirdağ Çanakkale - Demirtaş olmak üzere ve uzun yanı 300 Km. kısa yanı da 150 Km. uzunluğunda bir yamuk içerisinde etüd edebiliriz. Bu yamuk dahilinde Mudanya - Büyükçekmece - İzmit üçgeni sanayi yönünden birinci derecede önem arzeden ve havadan kontrolü gerekli olan bölgedir. Bu üçgenin dışında kalan kısımda ise sanayi müesseseleri daha az olup şimdilik ikinci önem derecesinde mütalağa edilebilir. Bu sebepten faaliyet teksifi bu esasa göre yapılmalıdır.

B) **Mevcut Kolaylıklar :**

1 — Askeri Kolaylıklar :

Hudutlarını çizdiğimiz Marmara Bölgesinde Türk Silâhlı Kuvvetlerinin harekât yaptığı ve kontrolunda bulundurduğu meydan, tesis ve kolaylıklar şunlardır. :

a) Tam faaliyetli meydan, tesis ve kolaylıklar :
Topel, Tuzla, Yeşilköy, Çorlu ve Bandırma

b) Kısmî faaliyette bulunanlar :
Çanakkale, Mudanya, Yalova, Karamürsel ve Köseköy.

2 — Sivil Teşkilâta ait meydan, tesis ve kolaylıklar :

Türk Hava Yolları bu sahadaki Bütün faaliyetini Yeşilköy Hava meydanından sevk ve idare etmekte, ayrıca Bandırma ve Bursa meydanlarınıda kullanmaktadır.

Deniz kirlenmesini önlemede esas itibariyle helikopterlerin kullanılması düşünüldüğünden Türk Silâhlı Kuvvetleri ile işbirliği halinde bu meydanlardan istifade etmeyi düşünmek hem iktisadî ve hem de mümkündür.

2 — a) **İhtiyaçlar :**

1 — Bütün bu faaliyetleri düzenliyecek bir genel merkeze ihtiyaç vardır. Bu hususta Yeşilköy veya Köseköy meydanları düşünülebilir. Yeşilköy hernekadar ulaşım, dış irtibatlar, ikmâl ve merkezi bir durumda olmasından dolayı şayan-ı tercih ise de yoğun bir merkez ve ağır bir trafiği oluşu nedeni ile mahsurludur. Ayrıca yer temini zor ve sınırlıdır.

Bunun dışında Köseköy meydanı İzmit'e yakınlığı bu liman vasıtasıyla ihtiyaçlarını kolaylıkla temin etme imkânı açısından uygun mütalâğa edilebilir.

Ancak bu meydanı Kara Kuvvetleri Kumandanlığından kiralamak veya müştereken kullanabilmek imkânları sağlanmalıdır. Her iki ihtimalde tahakkuk etmez ise pek az kullanılan Yalova veya Mudanya meydanlarından birini almak ve genel merkezi burada kurmak uygun olur. Genel merkezin bulunduğu yer bir ana meydan hüviyetinde olmalıdır.

2 — Sahanın genişliği sebebi ile birer helikopter üniteler haline dört ayrı bölgede genel merkeze bağlı olarak harekât yapmak icab etmektedir. Bu bölgeler şu şekilde tespit edilebilir.

Çanakkale - Mürefte - Karabiga üçgeni. Merkez Çanakkale.

Büyükçekmece - Demirtaş - İzmit üçgeni. Merkez İzmit veya İstanbul.

Büyükçekmece - Mürefte - Karabiga - Demirtaş dikdörtgeninin Kuzey yarısı.

Merkezi Çorlu ve güney yarısı. Merkezi Bandırma.

3 — **Helikopter ihtiyacı :**

Marmara sahasının ve kıyılarındaki kesif sanayi faaliyetlerinin denize akıttıkları zehirli maddeleri devamlı takip ve tetkik etmek için dört ayrı ünite halinde faaliyette bulunmak icab ettiğini belirtmiştik. Her bölgede bir helikopterin faaliyetini devam ettirmek için asgari (6 adet) helikoptere ihtiyaç olacaktır. Zira beynelmilel havacılıkta faal vasıta nisbeti % 70 kabul edilmektedir. Diğer % 30 nisbeti ise devamlı bakım ve arıza nedeniyle faaliyetten alıkonulacaktır. Teşkilât büyüyüp genişledikçe ünitelerin helikopter adedini 2 ye çıkarmak ve böylece 12 helikopterden müteşekkil bir filo ile harekât yapmak projenin hedeflerinin tahakkuku için ferahlık sağlıyacaktır.

Helikopterlerin kabiliyet ve kapasiteleri de aşağıdaki genel hatlar içerisinde etüd edilmeli ve sağlanmaları buna göre yapılmalıdır.

a) 100 - 200 mil yarı çapında bir harekât sahası, bakım, ikmâl, ve kullanılışı basit ve çok yönlü.

b) Türk Hava Kuvvetlerindeki Helikopter standartlarına uygun 4 - 6 personel taşıyabilecek kapasiteli.

c) İcabında deniz üzerinde iniş yapabilecek teçhizatlı.

ç) Deniz üzerindeki zehirli ve kirli artıkları uçuş halinde seyrederken tesbit edebilecek özel teçhizatlı (Radar v.s. gibi veya bu hususları en iyi tesbit ve teşhis edebilecek yeni cihazlarla donatılmış.)

d) Standart telsiz cihazı.

e) İcabında kurtarma işlerinde kullanılacak şekilde teçhizatlı.

f) Dik ve meyilli fotoğraf çekebilecek teçhizatlı.

g) Bunların dışında imalâtçı firmanın teklif edeceği maksatlara uygun teçhizatlı.

b) **Finansman İhtiyacı :**

Finansman ihtiyacı Marmara ve Boğazları Belediye-

⟶

BİRLİĞİMİZ BEŞİNCİ GENEL KURULU'NDA TÜBİTAK TEMSİLCİSİ PROF. DR. NECİP BERKSAN'IN KONUŞMASI

Bana konuşma olanağını verdiğiniz için çok teşekkür ederim, Sayın Başkan! Birlik Üyeleri ve Konuklar! Samimi olarak şunu ifade etmeme izin vermenizi dilerim. Birliğin gelişmelerini çok yakından izleyen çok yakın bir arkadaşımızın. Gelişmeli çalışmalarınızı da candan gönülden dileyen bir kimseyim. Hem kendi şahsım adına, hem de bağlı bulunduğum Başbakanlığa bağlı TÜBİTAK adına sizleri selâmlamak isterim. Kararımız şudur ki, isteğimiz şudur ki; biz Türkiye'deki bilimsel ve teknik araştırmacı güçleri koordinatörlük görevimizle sizlerin sorunlarınıza doğru yöneltelim ve sizlerin sorunlarınızı çözümlemede yardımcı olalım. Ve bu da bir örnek olsun.

MARMARA BÖLGESİ

Türkiye'nin çevre ile ilgili sorunlarının çözümünde birkaç kelime ile sizlere temsil etmekte bulunduğunuz bölgenin Türkiye ve Dünya açısından önemini kısaca arz etmek isterim. Sadece tarih, kültür ve sanat bakımından değil aynı zamanda doğal güzellik ve verimlilik bakımından da Türkiye'nin ve Dünya'nın en müstesna en güzide en özel yerlerine sahip bulunuyorsunuz. Böyle bir güzelliğe ve özelliğe sahip bulunmak kolaydır, fakat aynı zamanda da güçtür. Bu bölge; unutulmamasını isterim ki çok çekici bir bölgedir. Tarihten bu yana gerek kültür, sanat ve bilim bakımından çekiciliği bir tarafa; aynı zamanda tarımsal özelliği ve tarımsal verimliliği ile de çekici olmuş ve gelişmeyi bu yolda da ilerletmiş bir bölgedir. Ama şimdi, bu bölgede başka başka değişmeler de oluyor. Bu değişmelere dikkatinizi çekmek isterim. Bu değişmeler iki büyük yönde gidiyor. Bir tanesi endüstride, buraya beğendiği için akın ediyor. Diğeri de buralarda insanlar çoğalıyor; şehirleşme, kentleşme yoğun bir durum alıyor. Türkiye nüfusunun dörtte birinden fazlası burada yaşıyor.

YÖNTEMLER

Şimdi böyle olunca buradaki sorunların büyüklüğü ve azameti de gittikçe büyüyor daha da yoğun bir şekil alıyor. Şimdi bunun için nasıl bir yöntem sunulması gerek. Ben şekillerini şöylece arz edeyim : Birincisi kısaca yansıtmaya çalıştığım gibi her biri ayrı bir konu teşkil eden bölgelerin tanımının yapılmasından başka buradaki problemlerinin bilinmesine de ihtiyaç vardır. Sayın başkan arkadaşım, lütfettiler izah buyurdular Birlikçe bir anket tertiplenmiş. Bu anketi sayın üyelerin itinalı bir şekilde doldurmalarını bilhassa rica ederim. Çünkü bu anket üzerinde ilerde bilimsel ve teknik çalışmalar yapılacağı gibi aynı zamanda idari bakımdan da paralel çalışmalar geliştirilebilir. Bu problemlerin bilinmesi demek oluyor. Bundan sonra problemlerin sınıflandırılması, tasnifi dediğimiz iş var. Daha sonra da tedbirlerin tespiti gerekecek. Bundan amacın, nasıl olması lâzımsa ben kısaca şuna değinmek istiyorum. Yapılacak iş bütün dünyada görülmüştür ki (Sade Türkiye'de değil) Türkiye durumunda olan bölgelerde çevrenin sorununa yönelik çözümleyici çalışmalara yöntem nasıl olmalıdır, diye tartışılmıştır. Görülmüştür ki ilk yapılacak iş; orada oluşmakta bulunan çevreyle ilgili problemlerin durdurulmasıdır. Bu durdurulma çok defa hiç bir şekilde paraya veyahut zorlayıcı tedbirlere ihtiyaç göstermeyebilir.

---

ler Birliği'nin malî bünyesi ve finansman imkânları açısından değerlendirilmelidir. Bununla beraber Helikopter alımı ve diğer ihtiyaçların temininde kredili alım orta ve uzun vadeli kredi kaynakları bulunmalıdır. Ayrıca kiralama hususu da tetkik edilmelidir.

4 — **Örgüt :**

Ek teşkilât şemasında gösterilen projenin hedef ve maksatlarına cevap verecek teşkilâtın istenilen görevleri yapabileceği kanaatindeyiz. Üniteler meydan müdürleri kendi faaliyet sahaları içinde merkez harekât müdürüne bağlı olacaklar ayrıca bakım ve ikmâl kısımları ve idari kısım kendi ihtiyaçlarını genel merkez idari, bakım ve ikmâl müdürleri vasıtasıyla temin edeceklerdir. İhtiyaç duyuldukça teşkilâtta duruma göre kadro değişiklikleri düzeltmeler yapılabilir. Genel olarak bu teşkilât kabul edildikten sonra kadro hazırlıkları yapılmalı ve bu esasa göre de personel teminine gidilmelidir.

Bir helikopter ekibinin iki pilot ve bir makinist ile özel teçhizatı kullanacak bir teknisyen olmak üzere dört kişiden müteşekkil olacağını belirtmek isteriz. Bu sebepten genel merkez ve bağlı meydan üniteleriyle birlikte tüm teşkilât oldukça geniş bir müessese hüviyetini iktisab etmektedir.

III — **Sonuç :**

Ana hatlarıyla belirtmeye çalıştığımız ve CESARETLE ATILAN BİR ADIM dediğimiz projenin takakkuku için çok büyük imkânları ve kolaylıkları bulunan bir bölgedeyiz. Ayrıca denizlerimizin ve çevrenin kirlenmesini önlemek gibi dev bir davanın hizmetinde olmamız büyük avantajlardır. Projenin finansmanı ve Türk Silâhlı Kuvvetleri ile yapılacak yakın işbirliği bu projenin tahakkuku yolunda atılacak en büyük adım olacaktır.

ENDÜSTRİ ve KENTLEŞME SORUNU

Bu çalışma yöntemimizden yararlanılarak çözümlenecek asıl sorun; bu bölgede çevreye yönelen zararlarla kentleşme ve endüstrileşme sorunudur. Bunun dışında bir sorunda çok defa dikkati çektikleri gibi buralarda aşırı nüfus birikmesi de başta gelmektedir. Zannediyorum şimdiye kadar Genel Kurul'da bu konuya pek değinilmedi. İlgisizlik çevredeki tahribatı da daha çok arttıracaktır. Şunu da ifade etmeye izin veriniz,. Temsil etmekte bulunduğunuz çevrenin en özel tarafı da doğal verimliliğin ortadan yavaş yavaş sadece endüstri üretimine doğru gitmesidir. Geçen yıl ilginç bir konferans olmuştur. Bu konferansda Sanayi ve Teknoloji Bakanı dediki çevreyle ilgili olanak fazla miktarda mübalâğa yapılıyor. Düşünün ki çevre doğal yapısında bir insan sırtında giyeceği yok, ağzında yiyeceği yok, olur mu böyle iş? Bu iddia tabii pek o kadar gerçeğe uygun düşmüyordu. Arkadan yaptığım konuşmamda şunu belirttim : Dedim ki eğer bir çevrede doğal güç korunmuş çevre gücünü muhafaza ediyorsa onun içinde bulunan insanın sırtı da pektir, karnı da toktur. Sayın arkadaşlarım! Söylemek istediğim şey şudur : Buralarda doğal yapıyı feda etmeyin, Geçenlerde bir konuşmamda belirttim : Artık o çağa geldik ki Türkiye'de üretilen bir otomobilin ağırlığıyla aynı ağırlıkta demiri satın alamıyorsun. Yakın bir gelecekte aynı ağırlıktaki peyniri, iki otomobil ağırlığı ile satın alacaksın. Bu şu demektir. Dünya korkunç bir şekilde hızlı olarak gıda krizine doğru gidiyor. Bu nedenle doğal üretimle tarımsal üretimi endüstrileşme, kentleşme pahasına feda etmemek lâzım. Şunu da söyliyeyim ki endüstrileşmemiz için hiçbir zaman bir karış VERİMLİLİĞİ olan toprağımızdan feda etmeyelim. Buna şiddetle karşı çıkalım. Pek yakın bir gelecekte yaşıyanlarımız göreceklerdir : Yanlış olarak yerleştirilmiş bulunan endüstrinin sökülüp yerinde patates, buğday ekileceğini göreceğiz, arkadaşlar! Gene şunu arz ediyorum: Doğal verimliliği açısından Marmara yöresi en üstün verimliliğe sahip bölgedir. Bilhassa meyva ve sebze üreticiliği bakımından (ki en kıymetli maddelerimiz buralarda yetişiyor), buralardan fedakârlık etmemek, çarelerini düşünmemiz lazım gerekir.

TURİZM SORUNU

Dünyanın en müstesna yörelerinden biri olan bu bölgede de büyük bir rekreasyonel güç vardır. Gayet tabi turizm de bununla ilgili olarak hem iç ve hem de dış turizm eskiden olduğu gibi gözü kapalı olarak görülüp gidilmiyor. Bu gün yakın bir gelecekte göreceksiniz Avrupa'daki Uluslararası kuruluşlar turistlere nerelere gitmeleri lâzım geldiğine dair raporlar verecekler, bilgiler yayacaklardır. Oralarda konuşulanları ben size kısaca şöyle yansıtayım : Kirli yerlere gitmeyiniz, şuraları, şuraları, şuraları kirlidir. Hiç birimizin gönlü istemez ki Marmara ve Yöresi böyle kirli yaşanmaz yer olarak gösterilsin. İlgisizlik sürerse Avrupa ve Uluslararası Kuruluşları tarafından buraları böyle gösterilecektir. O zaman bizim buraları feda etmemizin acısını daha derin ve elemli bir şekilde çekeceğiz.

Şimdi bütün bu endişelerin yanında bazı mütevazi gelişmeler olduğu, onlardan sizlere söz etmek isterim. Uluslararası olarak bu tarafa yönelik işbirlikçi araştırma çalışmalarını geliştirmek için ilerden beri fırsatlar arıyoruz Yakın bir geçmişte bir davet aldım. Birleşmiş Milletlere bağlı Unesko Teşkilâtımızdan dediler ki sizi davet ediyoruz, Türkiye adına geliştirdiğiniz 14 projemiz var, insan Biyosfer problem altında, bu toplantıya katılınız ve o toplantıya gitmeden evvel bazı temaslarda bulunun dediler. Bu toplantı için Kuzey Akdeniz ülkelerinde yenilik çalışmalarından acaba ülkemiz bakımından neler götürebiliriz, neler isteyebiliriz, diye temaslar yaptık. Sayın Turgut Cansever arkadaşımız buradadır, o da belki buna değinecektir. Ve şüphesiz bu insan ve biyosfer programı içerisinde 2. ve 8. projeler ki jenetik kaynaklar üzerineydi. Akdeniz sahil şeridinin onlarla ilgili raporlarını hazırladık. 6 - 7 Gün süren gayet tartışmalı bir konuşma sırasında (Unesko Teşkilâtında) şunları söyledim: (Gelenlerin hepsi yeşillik örtüsü ile ilgili orman teşkilâtına mensup arkadaşlardı.) Biz diğer ulus temsilcileri gibi gelmedik, biz sizin kültür, bilim, sanat gücünüzü yansıtacağınızı düşünerek ve beşeri insancıl ilişkilerinizi düşünerek (Doğayla 3 ayrı bilim dalına mensup uzmanlar olarak) geldik, ve şunu önermek isteriz. Unesco böyle tek ponometrelerde çalışmasın bir yörede o yörenin çevresel problemini çözsün, dünyaya örnek olarak göstersin. İşte dedik Akdeniz ülkelerinin sahil şeridi içerisinde öyle özel yöreler vardır ki bunlar çok müstesnadır. Örnek olarak İstanbul'u gösterdik, Boğaziçini fksterdik burası dedik sadece Türkiye'nin değil bütün dünyanın (Dünyaya hediye edilmiş) çok müstesna bir yöresidir. Burası tahrib oluyor, burası ilerde kurtarılamıyacak bir şekilde zararlara giriyor, gelin işbirlikçi bir tutumla bunu uluslararası bir düzeyde güçlü bir teşkilâtla işbirliği yaparak ve Türk Hükümetinin de takdiriyle ortak çalışmaya yönelik özel bir bölgesel plân hazırlayalım. Bu plân ve öneri kabul edildi. Bu konuda Türkiye Hükümeti Unesco nezdindeki büyük elçimize de gerekli talimatı vermişmidir, bilemiyorum? Bunun ne suretle geliştirilebileceğini de bilemiyorum? Bu atılım daha çok disiplinler arası bir çalışmaya yönelik bir iş. Ama bunun mutlaka yapılması lâzım. Türkiye bakımından da büyük bir kazançtır. Hem kendimizi tanıtmak hem de bilim ve fen dallarında çalışan arkadaşlarımıza uluslararası düzeyde işbirlikçi bir gelişim sağlayabilmek bakımından.

BİRLİK TÜBİTAKLA SIKI İŞBİRLİĞİ YAPMALIDIR

Sabahtan beri toplantıyı takip ettiğim zaman dikkatimi bir şey çekti, bunu düşünmeye başladım. Zaten daha evvelden beri düşünüyordum. O da şudur : Çevreyle ilgili çözümlerde problemlerin çözümünde idari tarafla ona muhatap olanlar arasında toplumun temsilcileri olan bölgesel olarak sizlerle TÜBİTAK olarak aramızda ilişkilerin çok olumlu bir şekilde gelişmesine ihtiyaç vardır. Bunu mütevazi bir şekilde biz düşündük. Aynı zamanda TÜBİTAK dışında olarak Türkiye Tabiatını Koruma Cemiyetinin Bilim Kurulu Başkanı olarak böyle bir toplantıyı önerdim, ve dedim ki Türkiye'de Mahalli İdarelerin temsilcileri ile bölgesel diğer idari temsilcilerden oluşan bir kongre tertipleyelim. Öyle zannediyorum ki İlkbaharda böyle bir kongre tertip edilecek, Türkiye'nin çevre sorunlarına başta birliğimiz olamk üzere idarecilerin, belediyeler olmak üzere; çözüm sağlamadaki yöntemleri burada bütün derinliği ile tüm sorunlar tartışılacaktır. Gönül çok arzu eder ki bütün Marmara ve Boğazları Belediyelerinin temsilcileri olan arkadaşlarım bu toplantıya katılsınlar. Kendilerine şüphesiz şimdiden davetlerimizi sunarız. Yazılı olarak da kendilerinden istirham edeceğiz.

KUMBAĞ'IN KIŞIN 900 OLAN NÜFÜSU GÜNEŞE, VE BALIĞA KOŞANLARLA YAZBOYU 10 BİNE ÇIKIYOR

Yazı : Naci GİRGİNSOY
Fotoğraflar : Cemal TURGAY

Kumbağ Muhtarı Şerif Aydemir'le konuşuyoruz.

Tekirdağı'nda Yatotel'in terasında yaptık kahvaltıyı. Denize açılıyordu tüm odalar. Balıkçı kayıkları, ağlar, iskele, mavi gök, şakıyan Deniz, martılar... Merhaba yeni doğan gün! Yaşama sevinci veren doğa, denize inen eski sokaklar, denize bakan eski Türk Evleri merhaba! Birliğin Encümen Toplantısı Kumbağ'da, Arzum Motel'de bugün. Yukarıdan, terastan Tekirdağı' nın güzelliklerine doyum olmuyor. Fabrika atıklarıyla kirlenmemiş denizine, fabrika dumanlarıyla kirlenmemiş bulutuna, ağacına, kuşuna. Yine de erken davranmalı. Tekirdağı'nı bir güzel gezmeli. Üstelik pazarıymış. Avni Öztüre, tarihçi-şair, koleksiyoncu. «Ah, diyor, pazarda yörenin el sanatlarından örnekler bulsak da alsak!»

Tekirdağı'nın bir öyküsü var, bir efsanesi. Çok eskilere dayanan. Vakti zamanında bir tekfur yaşarmış bu yörede. Ava meraklıymış. Sabahın köründe, ilk işi ava çıkmak olurmuş. Günlerden birgün, dağ bayır koştururken bir ceylân görmüş. Vurmuş da. Ceylâncık kaçmış, tekfur kovalamış. Bir ana'ymış ceylân. Yuvasına gitmiş, yavru ceylânlarını emzirmiş, ölmüş. Tekfura çok dokunmuş bu, içlenmiş. Avı, avcılığı bırakmış. Dağın yamacına bir kulübe yapmış, herşeyden el-etek çekmiş, orada yaşamış, orada ölmüş. Tekfurun yaşadığı dağa Tekfurdağı denmiş. Gel zaman, git zaman, halkın ağzında Tekfurdağı, olmuş size Tekirdağı. Efsane böyle söylüyor.

GÜNEŞ, KUM ve DENİZ

Kumbağ köyüne sahil yolundan gittik. Tekirdağı'na iki adım. Deniz, durmadan kayaları dövüyordu, safi köpük; suların oyduğu, işlediği iri kaya üstüne şahane bir motel oturtulmuştu. Arzum Motel'di adı. Sahibi Özel İdare olduğundan, reklâm sakıncası yok, apaçık söylüyor, yazıyorum. Denizin içindesiniz, denizin üstündesiniz, rüzgârın şarkısı hep ve mavi gökmavi deniz bileşimiyle o güzelim doğa, çepeçevre. Yazın yer bulmak ayrı sorunmuş ya, kışın da gaz sobasıyla oturanlar oluyormuş. Akıllı insanlar. Kafa-gönül dinlendirecek, okunacak-yazılacak, onuncu kez balayı geçirilecek bir yer.

Kumbağ köyünün Muhtarı Şerif Aydemir. Uyanık, çalışkan. Bağcılık, balıkcılık yanında marangozluk ta yapıyoruz. Evini gösterdi, beyaz badanalı, minicik bir kuş; gelmiş, denizin kenarına konuvermiş. İşte kendi yapmış onu. «Bizim buraların denizi, güneşi, kumu gibi yoktur, diyor. Kışın 900 olan köy nüfusu, yazın, 10 bine ulaşır. Tüm köy evleri pansiyon olarak verilir de yetmez. Çardaklar kurulur sahile. Balıkçı lokantaları kurulur, çardaklı kahveler, çayhaneler.» Ötedeki yazlık beton blokları gösteriyor: «Çok kum çektiler sahilden. Bir bölümünü de lodos alıp götürüyor. Taşlar kalıyor. Bu, denizden, bizim ekmek paramız denizimizden, kum çekmelerini önlemeli. Yakın yıllara değin 30 metrelik, 35 metrelik şeritler biçiminde incecik kum vardı sahilde, hani nerdeler şimdi?»

Özellikle kışın, dalgalarla sahildeki evleri de deniz basıyormuş. Bir dalgakıran istiyor Muhtar Şerif Aydemir. Balıkçı kayıkları için bir barınak istiyor. «İskelemiz bile yok, diye yakınıyor, karşıya Marmara Adasına gidip gelemiyoruz. Nereye yanaşsın motorlar, kayıklar, vapurlar?» Dalgakıran ile balıkçı barınağının üzerinde duracak Muhtar ile Kumbağ köylüsü. «Siz ne diyorsunuz, diye ekliyor Muhtar, yazın evler yetmez, çardaklar yetmez de, çadırlar kurulur köye turistler için. Yatak mı? Sudan ucuz, kişi başına 20 lira, 25 lira. Vargit, dilediğin yerde karnını doyur. Balık mı yok?...»

ÜZÜM, ŞARAP ve BALIK

Kumbağ'ın, Tekirdağ'ın çevresi bağlık, bahçelik. Üzümü ünlü. «Bak, diyor Muhtar Aydemir, ünlü şarapevi de burada işte, çok eskiden kalma, Merih şaraplarını burada, eski fıçılarda yaparız biz. İstanbul'da şişelenir, yurdun dört bucağına Kumbağ'ın selâmını götürür.» Kapısı üstünde kocaman bir şarap şişesi simgesi olan şaraphaneye Cemal Turgay'la birlikte gidiyoruz. Sırım gibi ince, kırmızı yüzlü halk çocuğu depoları, fıçıları gösteriyor, bir köpüklü şarap açıyor. Üzümcülüğün, şarapçılığın çok eskilere dayandığını anlatıyor. «İstesek, diyor, bizler de, ilkel koşullarla halis şarap yapabilir, gelen turistlere testilerle sunabiliriz.»

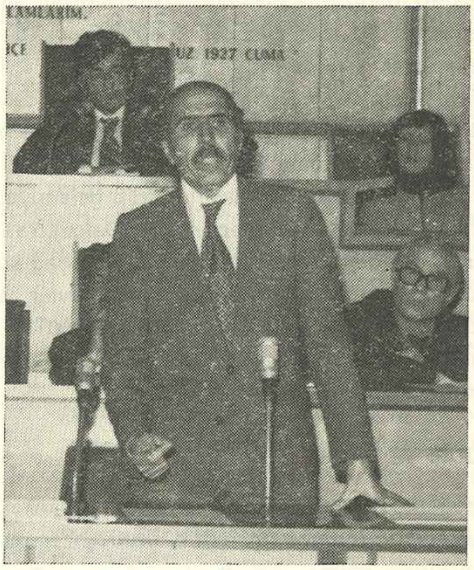
Ya balık? «Ohoo, diyor Muhtar, balıktan çok ne var? Tekirdağı'na bile çoğu kez biz göndeririz balığı, biz tutarız. Bu yıl uskumru bol, palamut var, kolyoz var, bir de lüfer. Bilir misiniz, lüferin belli yılları var. 9 yılda falan bir çatar gelir. Bu yıl lüfer yılı. Bolluğu var lüferin.» Tanrı, biz perhizdeki kullarına acımış olmalı. Lüfer ızgaranın zararı yok, yararı var. Lezzeti de. Sunulan şarabı yudumlarken Muhtar, «Yaza bekleriz, diyor, yengeyle, çocuklarla gelin, sizi aç-açık bırakmayız..» Muhtar, Rumelili, bizden. Bu yaz Kumbağ'a gitmeli, Arzum Motel olmasa da Kumbağ'ın beyaz badanalı evcikleri, ıtır kokan beyaz çarşaflı köy yatakları bizi bekliyor. Güneşi, ince kumu, denizi, balığı, üzümü, arada, bir bardak şarabı, bir kadehçik rakısı. Bir de ayışığı. Nicedir göremediğimiz yakamozları.

Bakarsınız, evcek pek beğeniriz de, emekliliğimde oraya yerleşiriz. Neden olmasın?

Doğa güzelliğinde uyum: Kumbağ'da Arzum Motel.

BEŞİNCİ «MARMARA ve BOĞAZLARI BELEDİYELER BİRLİĞİ» GENEL KURUL TOPLANTISINDA DOÇ. DR. TURGUT CANSEVER'İN KONUŞMASI

Marmara Belediyeler Birliği'nin bu toplantısında konuşma olanağına sahip olmak benim için gerçekten çok büyük bir zevk, şeref ve hayatımın çok müstesna bir anı sayıyorum. Zira Türkiye'de gerek küçük ve büyük belediyelerin, şehirlerin, kasabaların gerekse tarım alanlarının sorunlarının ancak bu kentlerde kasabalarda tarım alanlarında yaşayan insanların bu sorunları dile getirmeleri ve biraraya gelmeleri ile çözüme kavuşabilecekleri inancındayım. Ülkemizde plânlama çalışmalarına katılmak takriben 15 - 20 sene evvel bana nasib oldu. Bu çalışmaların önemli bir aşaması sayılabilecek (1959 - 1963) yılları arasında ele alınması, çözülmesi gerekli ilk ve önemli en mühim sorun olarak karşımıza çıkan bir gelişme bölgesinde (Marmara Bölgesi), mevcut belediyelerin, kent ve kasabaların ortak hareketini sağlamak gereği bizi bazı raporlar ve kanun teklifleri hazırlamaya itmişti. Bu hazırlıklarımız o zamanlar belki çöp sepetlerinde filan kaldı, hiç bir etki yapmadı. Bizler kanun çıkarttırarak nizamname hazırlayarak hükümetlere kararlar aldırtarak sorunu çözmek ümidindeydik, 1959 - 1963 yılları arasında. Başaramadık. Fakat zaruretlerin itişiyle, bu yörede yaşayan insanların meselelerin bizzat ele alınmaları ve kendilerini sorumlu saymalarıyla bugün artık başarıya doğru adımlarını attılar. Türkiye'nin başka pek çok dertleri olan Bölgeleri vardır. Ancak Marmara Bölgesinin sorunları Güney - Doğu, Doğu Anadolu, Orta Anadolu ve diğer kıyı bölgelerinin karşı karşıya bulunduğu sorunlardan çok daha büyük ve farklıdır.

MARMARA BÖLGESİNİN ÖZELLİĞİ

Bu farklılık, özellikle, Bölgenin Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde yoğun bir yerleşme alanına dönüşmesi, büyük bilimsel ve teknik potansiyele sahip oluşu, hızlı büyümesi ve içinde İstanbul gibi Uluslararası özelliğe sahip bir yerleşmeden doğmaktadır.

Marmara Bölgesi, belki bundan 7 - 8 asır evvel insanlık için oynamaya başladığı rol gibi bir rolü belirli bir aradan sonra tekrar kazanmak üzeredir. Dünyada yeni yollar, yeni ticaret ilişkileri ve yeni bir dengeler düzeni doğmak üzeredir. Bu yeni dengeler düzeni Marmara Bölgesine, yani kuzey ve güney arasına doğuyla batı arasındaki bu tek doğrudan ilişki noktasına çok özel yeni imkânlar kazandıracaktır. Bu imkânları kullanmak bu yöre halkının meseleye ciddi bir şekilde eğilmesiyle ve kendi meselelerini kendilerinin çözmesiyle mümkün olacaktır.

Açıkça ifade edebilirim ki Marmara Bölgesinin zorunluklarının kaynağı biraz evvel bahsettiğim gibi hızlı büyümeden geldiği kadar bu büyümeyi düzenleyici idari bütünlüğün idari işleyiş tamlığının sağlanmamasından da doğmuştur. Her küçük kasabanın her şehrin her küçük topluluğun meselesi o küçük topluluk tarafından dile getirilmiş, fakat bu ancak çok merkezi bir idarenin kanallarından geçtikten sonra belirli bir çözüme ulaştırılabilmiştir. Bütün meselelerin mutlak merkezi bir idare sistemi içerisinde çözümlenebilir, olması ve dolayısıyle çözümlenememesi, ayrıca merkezi yönetim sisteminde yatırım sektörlerine göre ayrı ayrı teşkilâtlanmış bir işleyiş biçiminin gelişmiş olması, iki temelli sorun ortaya çıkarmıştır. Merkezi idarenin işleyişindeki aksaklığa ilâveten bu sorunlardan bir tanesi, bu bölgede yer alan kentsel toplulukların, kasaba ve şehirlerin birbirleriyle olan ilişkilerinin düzenlenememesi, birbirleriyle olan yardımlaşma işbirlik imkânlarının geliştirilememiş olmasıdır. İkincisi de Merkezi idare tarafından geliştirilmiş olan sektörlerin hem birbirleriyle ilişkisi olarak topluma ve ülkeye hizmet getirememeleri, herbirinin yalnız kendi sektörü açısından konuya bakmaları ve işbirliği noksanlığı bütün tarımsal ve kentsel alanda sayısız meseleler yaratmıştır.

TARİHSEL GÖREVİMİZ

Sayın İsvan'ın sabahleyin işaret ettiği gibi sanayinin gerçekten doğru düzenlenmesi, önemli bir aşama olacaktır. Çok önemli bir diğer sorun, bugün sorumlusu bölge içindeki kişiler olmayan Ulaşım ve Haberleşme sorunlarıdır. Eğer bölge sanayileşmiş bir bölge olarak tarımla dengeli bir halde gelişecekse mutlaka bir veyahut birkaç merkezin bu bölgedeki sanayi faaliyetinin karar sistemlerini ve buna bağlı ticari, teknolojik meselelerin çözümüne ait fonksiyonları kendi üzerine toplaması gerekir. İstanbul, İzmit, Bursa bugün, bu açıdan namzet şehirler olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Bu şehirlerin kendi aralarında ve bölgede gelişecek diğer yerleşme alanlarıyla bu şehirler arasındaki ulaşım ve haberleşme sorununu modern dünyanın geliştirdiği bütün imkânlar seviyesinde geliştirmek kaçınılmaz bir görevdir.

Marmara bölgesini 10 Milyon nüfusuyla alan oranı

(Devamı sayfa 22 de)

MARMARA BÖLGESİ'NDE NÜFUS VE KENTLEŞME

Sema KÖKSAL
(İktisatçı - Demograf)

Hızlı kentleşme ve kentsel nüfusa ilişkin sorunlar, çağımızın özellikle kalkınma çabası içinde olan ülkelerinde en önemli sorunlardan biridir. Tarih boyunca çeşitli dönemlerde nüfus ve kent sayısında artışlar olmuştur, ancak bugünkü hız ve boyutlara hiçbir dönemde ulaşmamıştır. Dar anlamıyla kent sayısında ve kentlerde yaşıyanlarda artışı tanımlayan kentleşme, belirli sosyal ve ekonomik değişimin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Kentleşme hareketi zaman içinde ortaya çıkan değişmeyi anlatan dinamik bir kavramdır. Kentleşme belli bir ekonomik ve sosyal değişimin sonucu olduğundan bu süreci yalnızca bir nüfus hareketi olarak görmek yanlıştır. Nüfus hareketi belli bir üretim biçiminin değişmesi sonucu ortaya çıkan durumun bir görüntüsüdür. Kentleşme üzerinde yapılacak incelemelerin ekonomik, sosyal ve kültürel boyutları da içermesi gereklidir. Bu, kentleşmeyi doğuran koşulların sağlıklı bir şekilde ortaya konulmasının gereğidir. Üretim biçiminin nitelikleri ve bu niteliklerde oluşan değişimlere bağlı olarak kentleşmenin nitelikleri ve hızı farklı olmaktadır. Bu nedenle kentleşme ve buna bağlı değişimler her yerde aynı şekilde ve aynı hızda olmamaktadır.

Kentsel alan tanımı üzerinde yapılan çalışmalar henüz ortak bir çözüme varmamıştır. Genellikle belli bir nüfus büyüklüğü kentin tanımında ölçüt olarak kullanılmaktadır. Daha önce de belirtildiği gibi bu ölçüt nicel büyüklüğün bazı niteliklerí de gösterdiği varsayımına dayanmaktadır. Bunun sakıncaları öne sürülerek birçok ülkede kent tanımı içine nüfus yanında sanayi istihdamı, örgütleşme, işbölümü, uzmanlaşma düzeyleri gibi bazı yeni ölçütler getirilmiş, ya da getirilmeye çalışılmaktadır.

Ülkemizde de son 25-30 yılın önemli sorunlarından biridir, kentleşme olayı. Demografik dönüşüm, tarımsal üretim teknolojisinde değişme, gibi nedenlerle ortaya çıkan kırsal nüfus fazlası potansiyel göçmenler olarak belirmişlerdir. Bazı alanlardaki sanayileşme, bu göçmenler için yeni iş olanakları ve yeni umutlar yaratmıştır. 1950 yılından sonra ulaşım olanaklarının yaygınlaşması ve nispeten ucuzlaması da bu göçmenlerin kentsel alanlara ulaşmasına aracılık etmiştir. Ülkemizde kentleşme sürecinin hızı ve yönü bütün bölgelerde ve bölge içindeki illerde birbirinden farklıdır. Yatırımların ülke yüzeyine dağılımındaki farklılıklar kentleşme sürecini etkilemektedir.

Ülkemizde kentsel alan tanımı olarak genellikle «10 bin ve daha yukarı nüfuslu yerler» kullanılmaktadır. Bundan başka Devlet İstatistik Enstitüsünce kullanılan idari tanımlama da vardır. Buna göre «il ve ilçe merkezlerinin belediye sınırları içinde kalan alan»lar kentsel alanlardır. Her iki tanımlamanın da sakıncaları üzerinde tartışılagelmektedir. Buradaki incelememizde zaman zaman her iki tanımlamayı da kullanacağız.

Konumuz olan Marmara Bölgesi (1) ülkemizin en fazla kentleşmiş bölgesidir. Kökeni sanayileşmeye dayanan ve sadece nüfus yığılmasından ibaret olmayan modern kent alanlarını da içermektedir. Bu yönüyle oldukça önemli bir nitelik taşımaktadır. Bu incelemede bölgenin nüfusunda izlenen gelişim ve kentleşme hızı hakkında bazı bilgiler verilecek ve son sayım sonçularına göre durum ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Bölge Nüfusunda İzlenen Gelişmeler :

Hâlen Marmara Bölgesinde 8 milyon kişi yaşamaktadır. 1955 yılında 4.5 milyon kişi yaşamaktaydı. Son yirmi yıl içinde bölge nüfusu iki katına çıkmıştır. Ülke nüfusunun 1975 yılında yüzde yirmisi bu bölgede yaşamaktadır. Bölge nüfusunun yüzde 48 i ise İstanbul'da yaşamaktadır. İstanbul İli nüfusundaki gelişmeler bölge için özel önem taşımaktadır. Bu nedenle bu bölümdeki tablolarda bu il ve yine bölgenin önemli alt bölgesi olan Doğu Marmara ayrıca gösterilmektedir. Tablo 1 de Marmara Bölgesi nüfusu ve nüfus artış hızları ülke gelişmeleriyle karşılaştırmalı olarak gösterilmektedir.

Tablo 1 : Ülke ve Bölge Nüfusu ve Nüfus Artış Hızları 1955 - 75 (sayı: milyon kişi)

Sayım Yılı	Türkiye		Marmara (1)		Doğu Marmara (1)		İstanbul	
	Sayı	YAO (2)	Sayı	YAO	Sayı	YAO	Sayı	YAO
1955	24.5		2.9		1.3		1.5	
		2.9		2.4		3.1		4.2
1960	27.8		3.3		1.5		1.9	
		2.5		1.5		1.8		4.0
1965	31.4		3.5		1.6		2.3	
		2.6		1.5		2.3		5.7
1970	35.6		3.8		1.8		3.0	
		2.4		1.7		2.5		5.0
1975	40.2		4.2		2.1		3.9	

(1) İstanbul İli hariç
(2) Sayımlararası yıllık artış oranları
Kaynak : 1955-70 Nüfus Sayımları
1975 Nüfus Sayımı Geçici Sonuçları

Ülkemizde nüfus son yirmi yıldır yüzde 2-3 civarında artmaktadır. İstanbul'un yıllık artış oranı ülke ortalamasının çok üstündedir. İstanbul ülke çapında öneme sahip bir çekim merkezi niteliğini sürdürmektedir. İstanbul dışındaki Marmara illerindeki nüfus artış hızı ise oldukça düşüktür. Doğu Marmara Alt Bölgesi'ne dahil olan illerin yıllık artış oranları ise ülke ortalamasına yakındır.

1955-70 döneminde ülke ve bölgedeki kentsel nüfus artışı ise Tablo 2'de gösterilmiştir. Buradaki kentsel alan tanımı 10 bin ve daha fazla nüfusun yoğunlaştığı alanlardır. Daha sonra da görüleceği üzere 1970 yılında 10 binden yukarı merkez sayısı, Marmara Bölgesi için, 53 dür. Bunlardan 6 sı 100 binden yukarı nüfusa sahiptir. 1955 de ise 10 binden yukarı merkez sayısı 25 idi. 100 den yukarı merkez sayısı ise sadece 2 idi. Görüldüğü üzere bölgede kentsel tanımına giren merkez sayısı 1955-70 döneminde iki katına yükselmiştir.

1970 yılında ülkemizde 13 milyon kişi kentsel alanlarda yaşamaktadır. Marmara Bölgesi'nde ise bu kentsel nüfusun yüzde 32 si, 4 milyonu aşkın kişi yaşamaktadır. Son 15 yıl içinde bölge kentsel alanlarına 2 milyon kişi eklenmiştir. Bu yeni kentli nüfusun büyük bir kısmı İstanbul'a yerleşmiştir. İstanbul tüm kentsel nüfusun 1970 de yüzde 68 ini teşkil et-

(1) Marmara Bölgesi'ne Bilecik, Bursa, Kocaeli, Sakarya, İstanbul, Balıkesir, Çanakkale, Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ dahildir Bu illerden ilk beşi Doğu Marmara Alt Bölgesini oluşturmaktadır.

mektedir. 1955 de bu oran yüzde 65 di. Bölge içindeki önemini artırarak sürdüren İstanbul'un yıllık ortalama kentsel nüfus artış oranı bölgenin diğer alanlarından daha yüksektir. Marmara Bölgesi dışında yeni çekim alanlarının ortaya çıkması ve diğer alanlarda hızlanan demokrafik kentleşme olgusu ülke ortalamasının oldukça yüksek düzeylere ulaşmasına neden olmuştur.

Tablo 2 : Kentsel Nüfusta İzlenen Gelişmeler — 10 bin ve daha yukarı merkezler — 1955 - 70 (Sayı: milyon kişi)

Sayım Yılı	Türkiye		Marmara (1)		Doğu Marmara (1)		İstanbul	
	Sayı	YAO	Sayı	YAO	Sayı	YAO	Sayı	YAO
1955	5.2		.7		.4		1.3	
		5.8		4.9		5.8		4.5
1960	7.2		.9		.5		1.7	
		5.3		3.2		3.5		4.3
1965	9.3		1.0		.6		2.1	
		6.4		4.1		4.9		5.9
1970	12.7		1.3		.7		2.8	

(1) İstanbul İli hariç.
Kaynak : 1955 - 70 Genel Nüfus Sayımları

1975 Nüfus Sayımı geçici sonuçları yukardaki tanıma görre kentsel alan sınıfladırmasına imkân vermemektedir. Son yıllardaki gelişmeler hakkında bilgi verebilmek üzere, idari tanımlamaya göre kent nüfusunda izlenen gelişmeler Tablo 3 de özetlenmiştir.

Tablo 3 : Kentsel Nüfusta izlenen Gelişmeler — İl ve İlçe merkezleri — 1970 - 75 (Sayı: milyon kişi)

Sayım Yılı	Türkiye		Marmara (1)		Doğu Marmara (1)		İstanbul	
	Sayı	YAO	Sayı	YAO	Sayı	YAO	Sayı	YAO
1970	13.7		1.5		.8		2.2	
		4.1		3.4		4.0		3.6
1975	16.8		1.8		1.0		2.6	

(1) İstanbul İli hariç.
Kaynak : 1975 Genel Nüfus Sayımı Geçici Sonuçları

Tablo 2 deki değerlerle de karşılaştırıldığında görüleceği üzere il ve ilçe merkezi tanımına göre yapılmış olan kentsel nüfus ayrımı nüfusu 10 binden küçük birçok ilçeyi de kapsadığı için daha büyük kentli nüfusu vermektedir. Ancak kentleşmenin çok önemli boyutlara ulaştığı yerlerde nüfus yoğunlaşması il ve ilçe merkezlerinin dışına taştığı için bu tanım yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle İstanbul ili kentli nüfusu Tablo 2 ye göre oldukça düşüktür. Marmara bölgesinde il ve ilçe merkezlerinde yaşıyanların sayısı 4 milyonun üstündedir. Bu tanıma göre de Doğu Marmara ve İstanbul bölge içinde özel önem taşımaktadır.

Kentsel alanlarda yaşıyanların toplam nüfusa oranını tanımlayan kentleşme oranları Tablo 4 de gösterilmiştir.

Tablo 4 : Kentleşme Oranları (Yüzde)

Sayım Yılı	Türkiye	Marmara (1)	Doğu Marmara (1)	İstanbul
1955	22.5	23.6	28.5	88.3
1960	25.9	26.7	32.4	89.7
1965	29.8	29.1	35.4	90.7
1970	35.8	33.0	40.2	91.8

(1) İstanbul İli hariç.
Kaynak : 1955 - 70 Genel Nüfus Sayımları

Ülkemizde 1955 yılında nüfusun yüzde 23 ü kentsel alanlarda yaşamaktaydı. 1970 yılında ise bu oran yüzde 36 ya yükselmiştir. Marmara Bölgesi'nde ise nüfusun yüzde 46 sı (1955) yaşamaktayken, 1970 de bu oran yüzde 59 a yükselmiştir. Ülkenin en fazla kentleşmiş bölgesidir. İstanbul dışındaki alanlarda kentleşme oranı ülke ortalamasına yakındır. Doğu Marmara Alt Bölgesi ise İstanbul'dan sonra bölgenin en fazla kentleşmiş alanıdır. İstanbul'da ise tüm nüfusun yüzde 92 si 10 bin ve daha fazla nüfuslu merkezlerde yaşamaktadır.

Tablo 5 : Kentleşme Oranları (yüzde)

Sayım Yılı	Türkiye	Marmara (1)	Doğu Marmara (1)	İstanbul
1970	38.5	39.0	43.7	73.0
1975	41.8	42.5	47.3	68.2

(1) İstanbul İli hariç.
Kaynak : 1975 Genel Nüfus Sayımı Geçici Sonuçlar

Ülkemizde nüfusun yüzde 42 si il ve ilçe merkezleri belediye hudutları dahilinde yaşamaktadır. Marmara Bölgesi'nin tümü için bu oran yüzde 58 dir. Bölgede il ve ilçe merkezlerinde yoğunlaşma ülke ortalamasının üstündedir. Doğu Marmara Alt Bölgesi de bu tanıma göre oldukça yüksek bir kentleşme oranına sahiptir. İstanbul'da yeni yerleşme alanlarının ortaya çıkması merkezler dışında nüfus yoğunlaşmasını hızlandıardığından bu tanıma göre kentleşme oranı düşük kalmaktadır.

ŞEHİRLERİMİZDE YEŞİL ÖRTÜ SORUNU VE BELEDİYELERİMİZ

Orman Yüksek Mühendisi
Güneri SESİGÜR

1930 yılında yürürlüğe giren belediye yasası ve ondan sonra yayınlanan birçok tüzük ve yönetmelikler kanımızca tek gayeye yöneliktir. Daha mutlu bir çevre, daha mutlu bir insan. Belediye'nin yüklendiği bu sorumluluk ister genel sağlık, ister imar-iskân, ister su ürünleri konusunda olsun hizmet götürdüğü kişi insandır (Hemşehri)dir. Onların tek tek mutlu bir ortamda yaşaması o topluma verilen en büyük hizmettir.

Son yıllarda büyük bir sevinç ve memnuniyetle görüyoruz ki Marmara kıyılarından başlayan azimli bir silkinme ve yılların verdiği miskinliği atma yarışı içine giren belediyelerimiz aralarında bir birlik kurarak ümit verici bir çalışma içine girmişlerdir. Konu gene insandır, onun çevresidir, çevre sorunlarıdır.

Gelişen teknoloji ile birlikte bütün dünyada bozulmaya başlayan doğal denge ve onun beraberinde getirdiği tehlikeler, gelişmekte olan bir ülke olarak bir gün bizim kapımızı da çalacaktı. Nitekim çaldı da. Bu oluşumu ilk gören kişiler ister bilim adamlarımız ister yöneticilerimiz olsun bu güne kadar elle tutulur bir adım atamadılar. Ancak, maddi olanaklardan yoksun Marmara Denizi ve Boğazlara kıyısı olan belediyelerin bir birlik kurarak ilk etapta bir hayli yararlı olduğuna inandığımız çalışmalara başlamaları gelecek için bizleri bir hayli ümitlendirdi.

Bu ümit ve inanç içinde kentsel alan insanını daha mutlu bir çevreye kavuşturan yeşil örtü sorunu üzerinde birkaç faydalı bilgi sunmak ve konu üzerinde gelişmiş ülkelerde yapılan çalışmalar ve araştırmalardan bilgiler vermek istiyoruz.

Yeşil örtü nedir ?

Bir yurt için ormanlar ne ise bir kent için yeşil örtü de odur. O kentin ciğerleridir. Bilindiği gibi bütün yeşil bitkiler ve ağaçlar havadan CO_2 (Karbondioksit) alırlar güneş enerjisi ve bünyelerindeki klorofil yardımı ile organik maddeleri meydana getirirken aynı zamanda bu oluşum esnasında su ve O_2 (oksijen) açığa çıkar.

Sıcak bir yaz günü yemyeşil ağaçların gölgelediği bir bulvardan geçerek evinize veya iş yerinize gitmek ne güzel şeydir. Yahut bir akşamüstü işinizden döndükten sonra yemyeşil ağaçlar ve çiçeklerle süslü bir parkta ailenizle birlikte günün yorgunluğunu üzerinizden atmanız size nekadar mutluluk verir. Eğer bir ana yahut bir baba iseniz, şehrin yoğun trafiğinden uzak bir çocuk bahçesinde yemyeşil otlar üzerinde oynayan yavrularınız için bir yeşil alan, artık bu dünyadan göçmek üzere iseniz gölgesinde huzur içersinde ebediyete kadar uyuyacağınız ağaç ve çiçeklerle süslü bir mezarlık isteyeceksiniz. İşte bir şehir için yeşil örtü budur, bunlardır.

Yeşil örtünün estetik tesirleri.

Şehirlerdeki çirkin ev cephelerinin ağaç veya ağaççıklarla örtülmesi ile şehirler insanlara daha güzel ve sevimli görünür. Çirkin yapıların keskin hatlarını ve katı geometrik şekilerini yumuşatarak onlara estetik bir değer kazandırırlar. Ayrıca iskân alanlarının endüstri alanlarından ayrılmasını bir yeşil örtü ile sınırlarsanız bu durum göze daha hoş görünecektir.

Ağaçlar insanlara dünyadaki varoluşlarını, göçüp gidişlerini, kısaca doğanın bir parçası olduklarını hatırlatır. Eğer insanın çevresi yalnız binalar, fabrikalar ve diğer teknik materyel ile sarılı olsaydı hergün yanından geçtiği bitkilerin, gölgesinde yürüdüğü ağaçların yaprak ve çiçek açmalarını, meyva verip yaprak dökmelerini idrak etme imkânından yoksun olsaydı doğanın seyrini nasıl takip edebilirdi.

Yeşil örtünün gürültü azaltma tesiri.

Bugün bazı büyük şehirlerimizde yoğun trafik ve endüstri gürültüsü dayanılmaz bir ölçüye ulaşmıştır. Tekniğine uygun olarak tesis edilen ağaç ve ağaççıklardan oluşan bir ses koruma şeridi bu gürültüleri bir hayli azaltacaktır. Bu azaltma bir radyo stüdyosunda teknik materyelle elde edilen seviyede olmamakla beraber yüksek frekanslı seslerin, gürültülerin rahatsız etme etkisini büyük bir oranda ortadan kaldıracaktır. 1968 - 1971 yılları arasında Avrupa ve Amerika'da yapılan araştırmalar ağaçlıklar vasıtasıyla maksimal ses azaltma miktarının aşağı yukarı 10 DIN-PHON'a eriştiğini ortaya koymuştur. Yine bu ülkelerde yapılan araştırmalarla ağaçların azami ses azaltma kabiliyetleri hakkında önemli sonuçlara varılmıştır. Sesin, gürültünün geliş istikametine dikey olarak yerleştirilen ağaç perdeleri daimi yeşil yapraklı ve daimi ibreli ağaçlarda farklı etkiler göstermiştir. Yapraklı ağaçların (Angiosperm) ibreli ağaçlara (Gymnosperm) oranla gürültüyü daha fazla azaltma etkisine sahip oldukları görülmüştür.

Yeşil örtünün toz filtresi tesiri.

Yeşil örtü havadaki tozları süzerek bir filtre görevi de görür. Bu nedenle havanın kalitesinin iyileşmesini sağlar. Bu konuyu iki bölümde inceleyebiliriz.

1. Ağaç ve ağaççıklar, yeşil çimenlerle örtülü sahalar çok az tozun ortaya çıkmasını temin ederler bununla beraber çevreden gelecek tozları da yaprakları vasıtasıyla süzerler ve bir yağmur yağdığı takdirde yapraklar tarafından süzülerek yapraklar üzerinde biriken tozlar yıkanarak toprağa akar.

2. Yeşil örtülü alanlar hava hareketini zayıflatarak tozların birikmesini sağlarlar. Bir ağaç perdesine çarpan rüzgâr taşıdığı toz tanelerinin ve kuvvetinin bir kısmını bırakarak diğer tarafa geçer. Tozu süzme kabiliyeti ağaçların sık veya seyrek olduklarına, yaprak yapılarına göre değişir. Tamamen sık dikilmiş bir ağaç perdesinin üzerinden geçen rüzgâr taşıdığı tozları da perdenin üzerinden aşıracaktır. Oysa kâfi derecede bir seyrek dikimde rüzgârın taşıdığı tozlar ağaçlar tarafından süzülecektir. Yeşil örtünün tozları süzme etkisi yaprakların şekilleri ve salgıladıkları organik maddelere göre de değişir. Örneğin tüylü yaprakları olan bir ağaç tüysüz yaprakları olan bir ağaçtan daha fazla tozları süzme özelliğine sahiptir. Bazı ağaçlar ise yapraklarından yapışkan maddeler ifraz ederler (salgılarlar), bu ağaçların da toz süzme etkileri oldukça fazladır, zira tozlar bu yapraklara yapışır. Ağaçların toz süzme etkileri konusunda Federal Almanyanın Frankfurt şehrinde yapılan bir araştırmadan bazı rakamlar vermek isteriz.

Ölçü yeri

Şehir merkezi
Frankfurt garı (Şehir merkezi)
Ağaçsız cadde
Ağaçlı cadde
Park

Her litre hava içinde bulunan toz tanesi

18.370 adet
17.649 »
11.490 »
3.830 »
1.140 »

Yukardaki rakamlar ağaçsız caddelerle ağaçlı caddeler arasındaki toz farkını açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Bundan da anlaşılıyorki ağaçsız caddeler ağaçlı caddelere nazaran 3-4 defa daha fazla toz ihtiva etmektedir.

Federal Almanya'da hava, yılda 2-2,5 milyon ton toz ile kirletilmektedir. Bu kirli havadan bilhassa endüstri alanında yaşayan halk olumsuz yönde etkilenmektedir. Hamburg'ta şehir merkezinde ağaçsız alanlarda yıllık ortalama olarak metrekareye 420-850 mgr. günlük toz yağışı tespit edilmiştir. Aynı şehrin büyük parklarında ise bu miktar metrekareye ortalama 100 mgr. dır.

Bilhassa tozdan şikâyetçi olan şehirlerde ağaçlar halkın sıhhatini korumaya hizmet etmektedir. Havada uçuşan toz taneleri güneşin etkisini de azaltmaktadır. Şehirler üzerindeki sis, duman, toz kılıfı güneş ışınlarının bilhassa insan hayatı için önemli olan ultraviyole ışınlarını absorbe eder.

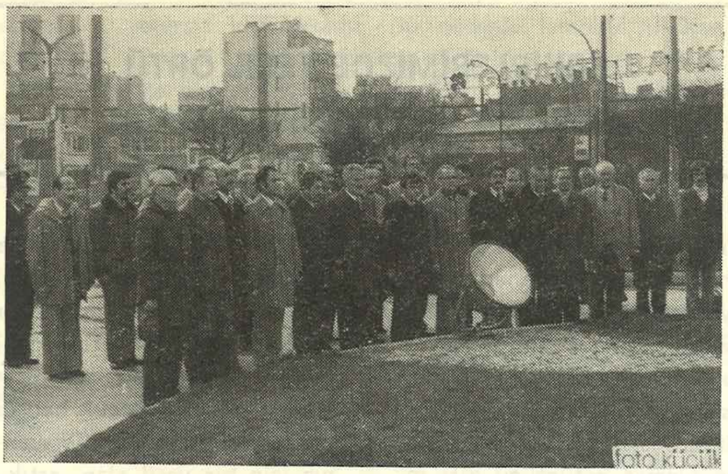
Yeşil örtünün havayı iyileştirme tesiri.

Ağaçların insanlar için faydalı bir diğer özelliği de oksijen üretmeleridir. Doğada muhtelif şekillerle kullanılan ve üretilen oksijen miktarı denge halindedir. Bu dengenin bozulduğu endüstri şehirlerinde eksilen oksijen miktarı hava akımları sayesinde tamamlanmaktadır. 1969 yılında Amerika Birleşik Devletlerinde 1966 verilerine göre yapılan bir araştırmada petrol, tabii gazlar ve kömürün yanması için gerekli oksijen ihtiyacı $4{,}5x10^9$ ton dur. Oysa Amerika Birleşik Devletlerinde yeşil örtünün ürettiği oksijen miktarı $2{,}6x10^9$ ton dur. Aradaki açık yukarda belirttiğimiz hava akımları sayesinde kapatılmaktadır.

Yeşil örtünün oksijen üretimini muhtelif ve vejetasyon formlarında ne miktarda sağladığını göstermek bakımından aşağıdaki tablonun incelenmesinde fayda vardır.

Toplam 149 milyon/km.^{2} genişliğinde kara parçalarında yeşil örtü vasıtasıyla yılda Km.^{2} başına 300 ton oksijen üretilir, bu da bütün dünyada $4{,}9x10_1{}^0$ ton oksijen üretimi demektir.

Dünya denizlerinde üretilen oksijen miktarı karalara oranla çok daha fazladır. Denizlerdeki bitkisel plan planktonlar her yıl Km.^{2} başına ortalama 1000 ton oksijen üretmektedir. Dünya denizlerinin 360 milyon/Km.^{2} olduğu hesaba alınırsa, denizlerin yılda toplam $3{,}6x10_1{}^0$ ton oksijen ürettikleri ve bu miktarın karalara oranla 8 defa daha fazla olduğu ortaya çıkar.

5. Genel Kurul Üyelerinden bir grup,
TAKSİM ANITINA ÇELENK KOYMA töreninde.

Yeşil örtünün iklimi islâh tesiri.

Bilindiği üzere yapraklar gündüzleri üzerlerindeki stomaları vasıtasıyla su buharı verirler. Bu buharlaşma esnasında ısı enerjisine ihtiyaç vardır. (25°C de 1 gr. su buharlaşması için 582 Kalori) Bu nedenle ağaçlık bölgelerde sıcak yaz günlerinde meydana gelen ısı düşmesi neticesinde tatlı bir serinlik meydana gelir.

Cadde ağaçlarının transprasyonu yaz günlerinde sadece gündüz değil gece de ısı düşmesini sağlar. Gündüzleri güneş enerjisinin büyük bir kısmını üzerlerinde toplayarak transprasyonları için harcayan ağaçlar bu arada civarlarındaki ev duvarlarının ve cadde kaplamalarının da aşırı derecede ısınmasına engel olurlar.

Bundan başka ağaçların yaz aylarında gölgeleme fonksiyonlarından da bahsedilebilir. Ayrıca şehirlerde rüzgârların süratini de azaltması bakımından ağaçlar oldukça faydalıdır.

Büyük yeşil alanlar şehirlerde hava sirkülasyonunu önemli ölçüde islah edebilir. Şehirlerde yeşil örtü ile binalar arasında ısı farklılığının meydana getirdiği hava sirkülasyonu yalnız serin hava akımını değil aynı zamanda bitkilerin transprasyonu vasıtasıyla hava neminin yükselmesini de sağlar.

Sonuç

Yazımızın başında daha mutlu bir çevre, daha mutlu bir insan demiştik. Belediyelerimizin yüklendiği bir çok sorumluluk yanında, şehir insanına götürecekleri hizmetler arasında, onları daha mutlu ve sağlıklı kılacak bir yeşil örtüye kavuşturma çalışmalarının da gerekli olduğuna inanıyoruz. Zira yeşil örtünün gürültüyü azaltma, tozları süzme, havayı iyileştirme ve iklimi islâh etkileri artık bütün dünyada kabul edilmiş bir gerçektir.

Dünyamızda Oksijen Üretimi

Biotop	Yayılış sahası Milyon/Km.^{2}	Toplam O_2 Üretimi Senede Milyon Ton	Ortalama O_2 Üretimi Her sene ve Km.^{2} de
Ormanlar	44	666	29300
Tarım alanları	27	427	11500
Stepler	31	96	3000
Çöller	34	19	600
Kutuplar	13	—	—

KENTLERİMİZDE PİYASA MEKANİZMALARI İLE ÇÖZÜMLENEMEYEN SORUNLAR VE YASA ROLÜ

Ülke AYATA
(Mimar - Şehirci)

Kent Piyasalar Sistemi

Ülke ekonomisinin yapısı gereği kentlere akan kaynakların, ürünlerin ve gelirlerin dağılımı arz ve talep kurallarına göre işleyen bir piyasalar sistemi vasıtası ile olmaktadır. Örneğin gıda piyasası yiyecek maddelerinin dağılım biçimini, sermaye ve istihdam piyasası gelir dağılım biçimini, emlâk piyasası ise kentin gelişme biçimini büyük ölçüde belirlemektedir. Bu piyasaların işlemelerinin ise kusursuz ve serbest rekâbete dayanmaktan çok uzak olduğu, yaygın tekelci rekâbet şartları bertaraf edilebilse bile piyasa mekanizmalarının çözümlemekten aciz bulunduğu birçok ciddi sorunla karşılaşıldığı herkesçe kabul edilmektedir. Devletin asgari ücretleri tesbit ederek istihdam pazarlığına müdahale etmesi, gene bazı ana gıda maddelerine narh konması gibi tedbirler bunun kanıtı olmaktadır.

Özel girişimci - kapitalist piyasa sisteminden doğan olumsuz sonuç ve dolaylı etkilerin en yoğun olarak belirdiği alanlar kentsel alanlardır. Piyasa mekanizmaları kaynak ve gelir dağılımını kentte yaşamı ve çevreyi düzenleyici ve zenginleştirici doğrultuda gerçekleştirmeyi başaramamaktadırlar. Bu nedenle piyasaların yapı ve işleyiş biçimlerinden doğan toplumsal kayıpların kamu müdahalesi ile karşılanması gereklidir. Kamu dengeleyici, aracı ve nihayet düzeltici olarak piyasanın başarısızlıkları nedeni ile ortaya çıkan kayıplara kayıtsız kalamaz. Söz konusu kayıplar kabaca ağaşıdaki biçimde özetlenebilir:

1. Piyasa dışı kalma durumundan doğan kayıplar. Bu durum kişilerin, piyasa davranışlarını ve piyasalara katılmayı kontrol eden kurumların koyduğu sosyal, kültürel ya da gelir standartlarına uygun olmamaları nedenleriyle piyasa faaliyetleri dışında kalmaları sonucunda ortaya çıkar.
2. Piyasa içi bilgilenme eksikliğinden doğan kayıplar. Bu tür kayıplar piyasa içinde zararlı veya evsafı bozuk malların tüketilmesi sonucu meydana gelir.
3. Piyasa içi faaliyetlerden doğan yan etkilerin bu eylemlerle ilgisi bulunmayan üçüncü şahıslara verdiği zararlar.
4. Kamunun sağladığı bazı hizmetlerin üretim ve dağıtımından doğan kayıplar.

Piyasa Dışı Kalma Durumu

Belirli tüketici kitleler gelir, eğitim, kültür, beceri ve kredi olanaklarının düşük olması nedeniyle, piyasalarda arz ve talep kuvvetlerini oluşturan kurumsal düzenlemelere gereği gibi katılamamaktadırlar. Diğer bir deyişle bu kesimler toplum için «normal» ve «yasal» sayılan ekonomik girişimlerde bulunacak durumda değildirler. Bu konuda verilebilecek en çarpıcı örneklerden biri gecekondu olgusudur. Kente göç eden nüfus genellikle kent konut piyasasına girme ve ihtiyaçlarını buradan temin etme olanaklarından yoksundur. Bu nedenle yasa dışı yol ve piyasalara başvurmaktadır. Bu sonuçtan hem bu yola başvuranlar (standart altı sefalet mahallelerine mahkûm olarak) hem de kentin tümü (kaynakların ve akılcı düzenleme fırsatlarının yok olması nedeni ile) zarar görmektedir.

Piyasalar sisteminde kişilerin tüketim harcamaları onların kaynak ve ürün dağılımına etkilerini belirlemektedir. Gelirin düşük olması doğal olarak talebin de düşük olması sonucunu vermekte ve bu da üretim süreçleri üzerinde düşük etkenlik anlamına gelmektedir. Böylece düşük gelir gurupları ne üretileceği konusunda diğer gelir guruplarından daha az söz sahibi olmakta ve gereksinimlerini «normal ve yasal» piyasalar dışında yasa dışı veya standart altı piyasalardan karşılamak zorunda bulunmaktadır. Bu piyasalar ise, genellikle tüm kontrollerin dışında kaldığı için en yoğun vurgun ve sömürü biçimleri bu alanda varlıklarını sürdürmektedir.

Arz tarafında ise, düşük gelir guruplarına mensup kişilerin üretim içindeki yerleri sınırlıdır. Eğitim ve beceri eksiklikleri, geleneksel davranış biçimleri, yüksek gelir getiren işleri bu gurubun erişebileceği sınırın dışında bırakmaktadır. Düşük gelir guruplarının yasal kredi piyasasından yararlanmaları da söz konusu olmadığına göre bu guruplar az üretken ve düşük vasıflı işlere adeta zorlanmaktadırlar. Kentlerimizde oluşan marjinal sektör şişkinliği bu olgunun doğruluğunu göstermektedir.

Böylece büyük nüfus kesimleri kendi ihtiyaçları doğrultusunda üretim yapılmasını sağlıyamadıkları gibi mevcut olan sınırlı üretici kesim içinde de yer bulamamakta ve piyasalar sisteminden yararlanamamış olmaktadırlar. Piyasalar dışı kalan kitlenin büyüklüğü, yasa dışı ve standart altı piyasaların genişliği bir ülkenin gelişmişlik düzeyi için önemli bir gösterge olsa gerektir.

Piyasaiçi Bilgilenme Eksikliğinden Doğan Kayıplar

Piyasalar sisteminin diğer bir başarısızlığı, üretilen bazı mal ve hizmetlerin tüketimi veya kullanılması sonucu meydana gelen büyük reel ve parasal kayıplar dolayısı ile ortaya çıkmaktadır. Serbest girişimci - kapitalist sistemde, kuramsal olarak, tüketici kaynak akımının belirlenmesinde baş etkendir. Seçmeleriyle faktör piyasasındaki fiyatları ve neyin ne kadar üretileceği konularını yönlendirir. Oysa tüketici tükettiği mal ve hizmetler hakkında her zaman yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olmadığı gibi bunların kendisine ne derece yararlı ne derece zararlı olacağını araştıracak ekonomik güçten de yoksundur. Örneğin kişi otomobil alma ve şehiriçinde otomobil kullanma kararının kendisine ve başkalarına getirebileceği yarar ve zararları tartacak durumda değildir. Arz tarafında da, otomobil üreticileri yeterli güvenlik unsurlarını sağlamış değildirler. Emniyet kemerlerinin yaygınlaşamaması yanında lâstiklerin, frenlerin tamponların ve/veya aracın kendisinin yapısı tüketicinin ihtiyacını maksimum güvenlik içinde sağlıyacak bir yapıya kavuşmuş değildir. Her yıl bariz kişisel kusur dışındaki nedenlerle meydana gelen kazalarda kaybedilen kaynaklar bilinmektedir.

Gene, DDT ve diğer haşere zehirlerinin, deterjanların, margarinin, bazı ilâçların zararlı etkilerine rağmen kullanılması, sigara ve alkol tüketiminin teşvik edilmesi gibi örnekler verilebilir.

Mevcut piyasa koşulları içinde tüketiciler dolaysız olarak kendilerine ve dolaylı olarak başkalarına ve sonunda topluma büyük kayıplar yükleyecek malları almakta ve kullanmaktadırlar. Tüketici tek başına tükettiği malı kontrol edemediği için durum ancak ölüm nedeni ile veya yeniden sağlık kazanma harcamaları sonucunda anlaşılmaktadır. Mevcut özel girişimci piyasa sistemi an-

(Devamı sayfa 24 de)

BİRLİĞİMİZ 5· GENEL KURULUNDA B.İ.N.P. UZMANLARINDAN SELÂHATTİN YILDIRIM'IN KONUŞMASI

Değerli Başkanlar, Değerli Birlik Meclis üyeleri ve değerli konuklar.

Sözlerime başlamadan önce bana bu saygıdeğer kurula hitap etme şansı verdikleri için Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği Başkanı ve Encümenine teşekkür ederim.

Bu kısa tebliğimde kısaca üç ayrı konuya değinmek istiyorum. Birincisi, bugün dünyada mevcut büyük kent ve bölge yönetim biçimleri konusunda genel bir açıklama; ikinci konu olarak, ülkemizde belediyelerin (hepiniz tarafından malûm olan) sorunlarına kısa birkaç değinme; üçüncü olarak da sabahtan beri ilgiyle Genel Kurulu'nu takip ettiğimiz Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği yapısı ve çalışmaları üzerine birkaç söz söyliyeceğim.

Bugün Dünyada büyük kent ve bölge yönetimleri için genellikle şu üç temel yönetim sisteminden birine başvurulmaktadır. Bu sistemlerin birincisi bu bölgeler ya da büyük kentler için «özel bir kurum» kurmayı kabul eden sistemdir. İkinci sistem «Genel Bir bölgesel ya da metropoliten yönetim» kurulmasını kabul eden sistemdir. Üçüncü sistem ise «İşbirliği yaklaşımı» adı verdiğimiz bölge ya da büyük kent içindeki belirli yönetim birimlerinin (Örneğin: Belediyelerin) kendi iradeleriyle (Gönüllü olarak) bir araya gelip otuşturdukları yönetim sistemidir.

TEMEL YÖNETİM SİSTEMLERİ

Birinci sistem olan «ÖZEL KURUM» sistemi özellikle A.B.D.de denenmektedir. Bu sistem başlangıçta kurulması kolay, politik sürtüşmelere az yer veren dolayısıyle avantajlı bir sistem gibi görülmesine rağmen gerçekte şu önemli sakıncaları bağrında taşımaktadır. Bu sistemde genellikle bir kamu kuruluşu tipinde ve siyasal olarak kimseye karşı sorumlu olmayan bir kuruluş oluşturulmaktadır. Bu da büyük ölçüde yönetilen halkı siyasal özden ve karar oluşturma ve verme mekanizmasından uzak tutmaktadır. Bu siyasetten uzaklaştırma olayı —depolitizasyon— özellikle hızlı bir demokratikleşme süreci içine girmiş olan ülkemizde önemle üzerinde durulması ve değerlendirilmesi gereken bir olaydır.

Bu sistemin diğer bir sakıncası da diğer ilgili kuruluş ve girişimlerden kopuk işlemesidir. Kurulan özel kurum kendi amacını gerçekleştirmek için salt kendi kuruluşu içinde sağlam adımlar atmayı yeğlemekte, fakat o yörede faaliyet gösteren diğer kuruluşlarla, özellikle mahalli idarelerle koordinasyona girmemekte ve daha önemlisi belirli sorumluluk ve yetkiler açısından mahalli yönetim genel çatısını zedelemektedirler.

İkinci sistem olan «GENEL BİR BÖLGESEL YA DA METROPOLİTEN YÖNETİM» kurulmasında büyük ölçüde baş vurulan yöntem; İngiltere ve İsveç'de uygulanan iki kademli yaklaşımdır. Birinci kademede mevcut mahalli idareler kendi varlıklarını aynen koruyorlar. Bunların özerkliklerine ve kamu tüzel kişi, kişiliklerine herhangibir değişiklik meydana gelmeden birlik içine giriyorlar, bunların üzerine de bir ikinci meclis getiriliyor. Katılan bu alt yönetim birimlerinden seçimle gelen ikinci bir meclis oluşuyor.

ÜÇÜNCÜ YAKLAŞIM MODELİ : MARMARA VE BOĞAZLARI BELEDİYELER BİRLİĞİ

Üçüncü yaklaşım olan ve Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği'nin de içinde bulunduğu ve ifadesi olduğu yaklaşım «İŞBİRLİĞİ YAKLAŞIMI»dır. Genel olarak en çabuk ve en kolay gerçekleştirilen bu yaklaşım değişik biçimler almaktadır. Bazen belirli hizmetleri görmek üzere kurulan bir yönetim, bazen de belirli sahaları esas olarak kurulan bir yönetim biçimi olmaktadır. Bu sistem özelikle İsveç'te denenmiş büyük başarılar elde etmiştir. Bu sisteme karşı, taraflar iradî olarak bir araya gelmesi nedeniyle kolay dağılabilecek bir kuruluş gözüyle bakan yaklaşımlar vardır. Ancak bu yaklaşımlar bu yöntemin başarıyla uygulandığı ülkelerdeki önemli boyutlarını gözden kaçırmaktadırlar. Bizce burada önemli olan somut ve inandırıcı bir proje ya da somut bir olay üzerinde çıkarları olan yönetim birimlerini ya da gruplarını toparlamaktır. Bu somut proje Marmara Belediyeler Birliği örneğindeki gibi kirlenme ya da daha başka somut amaç olabilir. Çünkü somut olay ve çıkarlar üzerinde insanların bir araya gelmesi ve bu olaya katılabildikleri ve üzerinde etkin olabildikleri sürece, ondan kaçınmaları söz konusu değildir. Özetle yukardaki üç yönetim içinde ülkemizin yasal yapısına ve bugünkü siyasal gerçeklerine en uygun olan «işbirliği» yaklaşımıdır. Bu yaklaşım sevindirici bir biçimde ilk defa Marmara Belediyeler Birliği tarafından ve tabandan başlatılmıştır. Umarız bu başarısını devam ettirecek ve ülkemizin diğer yörelerine de rehberlik edecektir. Üzerinde 2. olarak durmak istediğim nokta **Belediyelerimizin Bugünkü Sorunları** üzerine birkaç öneridir. Belediyelerimizin sorunları hepinizin malûmudur. Bu sorunları tekrar burada saymak gereksiz.

Belediyeler halkla en yakın yönetim birimleri olmaları şehirsel yaşantıyı bütünlüğü içinde ele alabilecek birer kuruluş bulunmaları, bir arada yaşama bilincini diğer bir deyişle hemşehrilik ve toplu dayanışma ruhunu geliştirici nitelikte olmaları ve idari sorunlulukları yanında siyasal sorunlulukları da bulunması nedeniyle modern bir yönetim birimi olmanın tüm potansiyelini içeriğinde taşımaktadırlar. Dünyada bu konudaki eğilim, bir tür evrensel trend küçük ve kendi kendini yöneten mahalli idareler eğilimidir. (Bu en son 1974 IULA kongresinde de bütün somutluğu ile ortaya çıkmıştır.) biz de bu potansiyelden yararlanabiliriz? sorusuna şöyle cevap verebileceğimizi sanıyorum:

BELEDİYE BİRLİKLERİNE OLANAKLAR SAĞLANMALIDIR

Öncelikle bir mahali yönetim birimi ola belediyelerin

(Devamı sayfa 26 da)

BİRLİK HABERLERİ

ÇALIŞMA ALANIMIZ İÇİNDE KIYI ŞERİDİNE YAPILAN TECAVÜZLERLE SU ÜRÜNLERİNE ZARAR VEREN KURULUŞLARI SAPTAYACAK DENETİM TARAMASINA NİSAN AYINDA BAŞLANACAK

Birliğimiz encümeninin 22.12.1975 gün 6/6 no. lu kararı uyarınca; Birliğimiz çalışma alanı içinde;

1605 sayılı yasa ile değişik 6785 sayılı İMAR YASA'sına ek 7. ve 8. maddelerine ilişkin yönetmelikle, 1380 sayılı Su Ürünleri Yasa ve Tüzüğüne aykırı uygulamaları saptayarak yasal kavuşturmaları yapmak amaciyle; İmar ve İskân, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlıkları ile Birliğimiz yetkili elemanlarından oluşacak bir kurul; (Nisan/1976 ayında başlamak üzere) her ayın ilk PAZARTESİ - CUMA günleri arasında denetim taraması yapacaktır.

Denetim taramaları sırasında yürürlükteki yasa, tüzük ve yönetmeliklere aykırı uygulamalar saptandıkça haklarında yasal kovuşturma yapılmak üzere yerel savcılıklara başvurulacağı gibi, eylemler basın aracılığı ile kamuoyuna da duyurulacaktır.

ÇEVRE SORUNLARININ ÇÖZÜMÜ İÇİN TÜBİTAK'LA PLÂNLAMA YAPILACAK.

Kuruluş dönemimizle onu izleyen çevre sorunlarını ilgileyen çalışmalarda Birliğimize büyük katkıları olan TÜBİTAK Kurumu ile (Çalışma alanımız içinde) çevre sorunlarının çözüm ve önlenmesine yönelik çalışmaların plânlanması, bilimsel ve teknik açıdan değerlendirilmesi için sıkı işbirliğine girilmiştir.

Tübitak Kurumunun 5. Genel Kurulumuza katılan sayın temsilcisi Prof. Dr. Necip Berksan'ın (Bu sayımızda yayınlanan) tebliğinde de belirttiği gibi; ilişkilerimiz daha etkin düzeye çıkarılacak safhaya girmiş bulunmaktadır.

BİRLİĞİMİZİN GİRİŞİMİ İLE «TEK» GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ELEKTRİK SATIŞ TARİFELERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPMAKTAN VAZGEÇTİ

Birliğimiz üyesi Gemlik Belediye Başkanlığının uyarısı üzerine Elektrik satış tarifeleri ile yürürlükteki kararnamesinde değişiklik yapılması hakkındaki TEK Gn. Md. nün önerisinden sarfınazar edilmesi için Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığı nezdinde (5. Genel Kurul Kararımız uyarınca) yaptığımız girişim, ilgili Bakanlıkça olumlu karşılanmıştır.

Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığından birliğimize gönderilen 3.2.1976 gün 165/712-1599 no. lu yazıda; TEK Genel Müdürlüğünce yürürlükteki elektrik satış tarifelerinde değişiklik yapılmayacağı bildirilmektedir.

Halka yansıyacak satış tarifesindeki yükseltmenin yapılmaması ile erken ödemelerde belediyeler lehine yapılan %15 oranındaki indirimin kaldırmaması üye belediyelerimize olduğu kadar, Türkiye'deki tüm belediyelere de rahat bir soluk aldırdığı inancındayız.

BİRLİĞİMİZ İÇİNDE OLUŞTURULACAK ARAÇ PARKI - ÇÖP DEĞERLENDİRME TESİSLERİ - HELİKOPTER ÖRGÜTÜ KURULMASI İÇİN TEKLİF VEREN FİRMALARIN SAYISI ONU BULDU.

Birlik encümeninin 16.10.1975 gün 4/14, 22.12.1975 gün 6/1 - b ve 6/4 no. lu kararları uyarınca;

Birliğimiz ve üye belediyelerinin bünyesi içinde oluşturulacak MOT. ARAÇ Parkları (Çelik konstrüksiyon) İnşaatları yapımı, Çöp Yakma, Değerlendirme Tesisleri yapımı, Motorlu Araç, Gereç, Ekipman, (Türk Hava Standartlarına uygun) Helikopter alımı için; aşağıda adları yazılı firmalar Birliğimize tekliflerde bulunmuşlardır.

1 — Hughes Helicopter U.S.A., 2 — Aminodan (Denmark), 3 — Ankara BORA Ltd. Şti., 4 — Adil Merdoğlu, 5 — Atillâ Dural, 6 — Nusoil (İngiltere), 7 — Motorlu Araçlar Ticaret A.Ş., 8 — Genel Emtia Ticaret Ltd. Şti., 9 — Alsthom Techniques Des Fluides (Fransa), 10 — Bellanca Corporation (USA).

Birlik çalışma alanı içinde deniz kirliliklerini denetim, yangın başlangıçlarında ilk önlem alma, ilk sağlık yardım hizmetlerinde kullanılmak üzere oluşturulması öngörülen Helikopter şebekesi ve teşkilâtı kurulması için Ön Tasarı taslağı Birliğimiz adına Em. Hv. Korg. Niyazi GÜL, Em. Hv. Sb. Ercüment ÇİFTÇİ tarafından düzenlenmiş olup, açıklamalı özeti dergimizin diğer sayfalarında yayınlanmıştır. Ön taslaktan birer örnek (Bu konuda gerekli mütalâaların bildirilmesi için) Genel Kurmay Bşk. na, İçişleri, Ulaştırma, Sağlık ve Sosyal Yardım, Gıda-Tarım ve Hayvancılık Bakanlıklarına sunulmuştur. Birliğimiz encümeni gelecek mütalâaların ışığı altında teklifleri değerlendirerek karara varacaktır.

BİRLİĞİMİZ ENCÜMENİ 8. TOPLANTISINI BÖLGE BELEDİYELERİNİN DE KATILMASIYLE 29 MART GÜNÜ YALOVA BELEDİYESİNDE YAPACAK.

Bölge belediyelerinin çevre sorunlarını yerinde incelemek amaciyle her toplantısını bir başka üye belediyesinde yapma geleneğini sürdüren birliğimiz encümen kurulu, 8. Toplantısını aşağıda adları yazılı belediye başkanlarının da katılmasiyle 29.Mart.1976 Pazartesi günü Yalova Belediyesinde yapacaktır.

Encümen Kurulu Üyeleri : Birlik Başkanı Erol KÖSE (İzmit Belediye Başkanı), Başkan Vekili Reşat TABAK (Çanakkale Belediye Başkanı), Üyeler Hasan SUR (Bandırma Belediye Başkanı), H. Avni ŞİRİN (Yarımca Belediye Başkanı), Halil ALANLIOĞLU (Ç. Kale - Umurbey Belediye Başkanı), Ahmet ENÖN (Marmara Adası Belediye Başkanı) Avni ÖZTÜRE (Genel Sekreter).

Çağrılı Birlik Üyesi Belediye Başkanları : Hamdi TAŞDEMİR (Yuvacık Belediye Başkanı) Kâzım CANDANER (Bahçecik Belediye Başkanı), Hüseyin KURT (İhsaniye Belediye Başkanı), Süleyman SOLAK (Gölcük Belediye Başkanı), Çetinkaya İNCE (Değirmendere Belediye Başkanı), İlhan ÇINAR (Karamürsel Belediye Başkanı), Mehmet DURMAM (Yalova Belediye Başkanı), Metin ARSLAN (Çınarcık Belediye Başkanı), Ş. Yaşar AYDINER (Armutlu Belediye Başkanı), İbrahim AKIT (Gemlik Belediye Başkanı), Turan KOCA (Zeytinbağı Belediye Başkanı), Hüseyin ORUÇ (Karacabey Belediye Başkanı).

Gözlemci Çevre Belediye Başkanları : İsmet TAVGAÇ (Bursa Belediye Başkanı), Paris DÖNMEZ (Bursa - Umurbey Belediye Başkanı), İnal SARGIN (İznik Belediye Başkanı), M. Ali DEMİRTAŞ (Mudanya Belediye Başkanı), Hayri ÇOKLAR (Orhangazi Belediye Başkanı).

Birlik Encümeni YALOVA Toplantısı Gezi ve Çalışma Programı : (29.3.1976)

Saat : 10.— Atatürk Anıtına Çelenk Konması.

Saat : 10.15 Kaymakamı ziyaret.

Saat : 11.— Belediye Şantiyelerinin gezisi.

Saat : 12.30 Yemek.

Saat : 14.— Kıyı ve Sorun Yaratan Tesislerin gezisi.

Saat : 15.— Encümen Toplantısı. (Gündem - Dilek ve Öneriler).

Saat : 18.— Basın Toplantısı.

Saat : 18.30 Serbest.

5. Genel Kurula katılanlardan bir grup.

BİRLİK ÜYESİ BELEDİYELERİN YEREL SORUNLARI İLE İLGİLİ UYGULAMA VE HABERLER

İZMİT : Çevre halkının şikâyeti üzerine Şirin Evler semtindeki KİMSAN A.Ş. ne ait fabrikanın Su Ürünlerine zarar verdiği, yasal izin almadan deniz dolgusu yaptığına dair şikâyeti Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına aktarılmıştır. Konu ilgili Bakanlığın uzmanlarınca incelenmektedir. Rapora göre kovuşturma açılacaktır.

ÇINARCIK : Belediye Başkanlığının Mücavir alana alınan Koru Köyü Deveboynu mevkiinde bir yurttaşın kumsaldan 13.140.— M^2. lik alanı doldurarak mülkiyetine geçirmek istediğine değinen uyarısı, Maliye Bakanı Sayın Yılmaz Ergenekon'a intikâl ettirilmiştir. Sayın Bakanın kişisel katkısıyla konu (Gerekli iptal davası açılmak üzere) Hazine Avukatlığınca kovuşturma konusu yapılmıştır.

BÜYÜKÇEKMECE Belediyesi sınırları içinde Gürpınar köyünde IŞIN Plâstik Sanayii şirketinin deniz dolgusu yaparak, 1605 sayılı yasaya ek 7. ve 8. maddelerine ilişkin yönetmelikle Su Ürünleri Tüzüğüne aykırı uygulamaya geçtiği anlaşıldığından gerekli kovuşturma açılmak üzere yerel savcılığa başvurulmuştur.

KÜÇÜKÇEKMECE Belediye sınırları içinden geçen Demiryolu hattının iki yakasında da güvenlik önlemleri alınmadığı saptandığından, biran önce gerekli önlemlerin alınması için Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğü nezdinde çalışmalarımız sürdürülmektedir.

HEREKE Gebze/İzmit Ekspres yolu (60.000/68.000 Klm. ler arası) ile Kara yolu ikilemesinin (İlgili Belediyeye Danışılmadan) toprak işleri ile sanat yapılarının inşaat işinin Kara Yolları Genel Müdürlüğünce ihaleye çıkarılmasının anlaşılması üzerine;

Klm. 65.572 Mt. deki KIBLE Dere'de yapımı istenen 2 adet 2 × 2 boyutundaki boks'un (Periodik sel baskınlarına) cevap veremiyeceği, mevcut yolun kuzey yöresinin imar plânlarında iskâna ayrılmış olduğundan (Kesinlikle) alt geçit yapılması gerektiği için tadili hususu ile;

Gerek ikileme (Kıyı şeridinde) ve gerekse yeni yol güzergâhında, düzenlenmekte olan imar plânları revizyonunda) çelişkiye düşülmemesi için belediye ile ortaklaşa güzergâh etüdünün koordineli olarak yapılması için; Kara Yolları Genel Müdürlüğü nezdinde birlikçe girişime geçilmiştir.

ECEABAT Belediyesinin İşletme personeline ikramiye verilip verilmiyeceğinin birlikten sorulması üzerine, uygulanması gereken yasal bilgiler ilgili belediyeye gönderilmiştir. Üye olsun olmasın, diğer belediye işletmelerinde de ayni konu da tereddütler olabileceği olasılığı ile İşletme Memurlarına ikramiye verilmesine değinen bilgiler bir genelge niteliğinde aşağıya çıkarılmıştır.

İŞLETME PERSONELİNİN İKRAMİYE VERİLMESİNE İLİŞKİN GENELGE.

1 — 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 1897 sayılı kanunla değişik ek geçici 21. maddesinin 1. fıkrası, 440 sayılı K. nun 30 ve ek geçici 7. maddesindeki 3659 sayılı K. nun 1. maddesinin (C) fıkrasında sözü edilen kuruluşların memurları açısından yürürlükte olduğu hükmündedir.

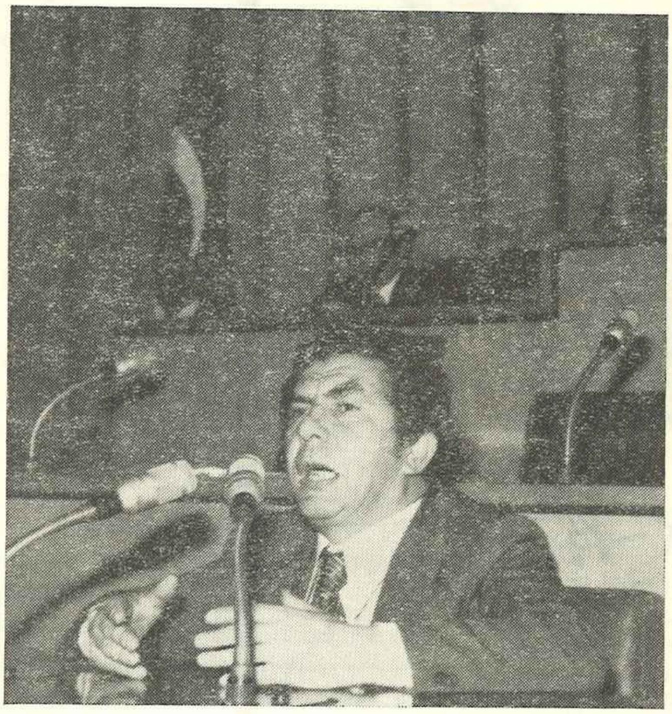
2 — 3659 sayılı Bankalar ve Devlet Müesseseleri Memurları aylıklarının tevhid ve teadülü hakkında kanunun 4621 sayılı kanunla değişik 13. maddesinin C. E. ve G. fıkraları 12.3.1964 tarih ve 440 sayılı ktisadî Devlet Teşekkülleriyle Müesseseleri ve İştirakler hakkında Kanunun 36. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak, yukarıda anılan 440 sayılı Kanunun geçici 7. maddesi, 3659 sayılı Kanuna tabi olup da bu kanunun kapsamına girmeyen teşebbüs ve kurumların personeline, yeniden düzenlenecek personel rejimleri yürürlüğe girinceye kadar 7244 sayılı Kanun esasları içinde 3659 sayılı Kanunun 4621 ile değişik 13. maddesinin C. E. ve G. bentlerinde gösterilen ikramiye, prim ve temettü ödenmesine devam olunur.

3659 sayılı Kanunun 1. maddesinin (C) bendi kapsamına giren Belediyeniz Elektrik İşletmesi memurlarının da ikramiye alması kanunî'dir.

Karayolları Gn. Md. ce 2 × 2 lik menfez yapılmak istenen KIBLEDERE'nin 6 Ekim 1973 seylâbındaki durumu.

BİRLİĞİMİZ BEŞİNCİ GENEL KURULU'NDA MARMARA ADASI BELEDİYE BAŞKANI AHMET ENÖN'ÜN KONUŞMASI

Sayın Başkan, Sayın Konuklarımız ve Sevgili Meslektaşlarım...!

Ben de Selâhattin Yıldırım beyin yöntemiyle oturarak konuşacağım için özür dilerim, efendim. Belediyeler Birliği'nin amacına ulaşması yada bugüne kadar başarılı olup olmaması sadece yükün belediyelere yüklenmesinden ileri gelmektedir. Aslında idare, belediyelerin üzerinden elini çekmemiştir. Belediyeler özerktir, belediyeler muhtardır, belediyelerin bütçeleri vardır, belediyeler atamalar yaparlar ama, kadrolarını ANKARA'dan alırlar, kadrolarına tayin edecekleri elemanların derecelerini de ANKARA'dan alırlar. O elemanlara verecekleri paraların kat sayılarının da kaç kuruş olacağı yine Bakanlar Kurulu kararları ile saptanır. Böylesine özerk idarenin kendi bütçesini kendi imkânlarıyla yapıp dağıtımına başkalarının karıştığı böyle özel idarelerin elbette başarıları az olacaktır. Bu nedenle de 2.5 yıldan beri bütün bürokrasi barajlarını aşarak geldiğimiz bugünkü Belediyeler Birliği'nin bu genel Kurul'undan zannetmiyorum ki tüm arkadaşlarımın hepsi memnun olarak kapıdan çıksınlar. Belediyeler Birliği yasalara göre yaptığı eğitim, araştırma ve tebliğlerle basın aracılığı ile ancak deniz kirliliği ve çevre sorunlarını halletmek üzere kurulmuştur.

YASAL GÜÇLÜKLER

Bunun yanında da Birliğimiz 1605 sayılı yasaya göre çıkarılan yönetmelik ve 1380 sayılı yasaya göre çıkarılan Su Ürünleri yönetmeliğinin uygulanmasına da eğilmiştir. Ne varki; bu yönetmeliklerin uygulanması da mülki makamlara verilmiştir. Kanun var, tüzük var ama uygulayan mülki makam olmadıktan sonra, Belediyeler Birliği'nin bütün çalışmaları elbette boşa gidecektir. Bir imar plânındaki çizginin dahi Ankara'nın tesvibinden geçtiği bir yönetim içerisinde, belediyelerin muhtar idare olarak başarılı olmaları mümkünmüdür? Belediyelerin kendi güçlüklerinin yanısıra birde 2490 sayılı kanunun derdi var. Bu öyle bir derttir ki ne alınır ne satılır. Modasını yitirmiş günü geçmiş parçası bulunmayan kamyon gibi uğraştırır, belediyeleri. Bunları söylememin nedeni; sizden değil arzu edelim ki bakanlık temsilcilerinin hele hele İmar ve İskân Bakanlığı'nın bilmiyorum sayın gözlemcisi varmı? Buralarda kendilerine biraz da dertlerimizi Ankara'ya götürmeleri için söylemek istiyorum.

KIYI YAĞMALAMASI

Kıyı yağması denilen konu Belediyeler Birliğimizin asıl amaçları arasında müşterek bir derdimizdir. Belediye hudutları köylerle zaman zaman kesilir ve bir belediyenin hududu diğer bir belediyenin hududuna kadar dayanmadığından aradaki köy kesiminde kırsal alanda bir yağmalamadır gider. Bu kırsal kesimler belediye hudutları içerisinde olsa belediye reisleri zabıtası, fen işleri marifetiyle bunları durdurur ve yasaya göre yıktırır. Ama belediye hududu dışında kalınca iş o ilin Valilerine düşüyor. Sayın Valilerimizce Marmara Denizi kıyılarında bugüne kadar (Hiçbir vilâyet hududu içerisinde) bir tek kaçak yapı yıkılmamıştır. Kıyıya tecavüz eden yönetmeliğe aykırı yapılan yapı durdurulmamıştır. Şeklen durdurulmuştur. Bir zabıtname vardır. Tahta kapıda da bir mühür vardır, ama bina içerden devam etmektedir. Oturulmaktadır. Oysa yönetmelikte ne diyordu; kırsal kesimlerde yapılan binaların ruhsatları illerce verilir, valiliklerce verilir. İmar ve İskân Bakanlığının taşra örgütü, arkadaşlar; bugün vilâyetlerde bir büro memuru haline getirilmiş, teknik seviyeden çoktan uzaklaşmış kendi kendini yitirmiş, mesleği unutmuş bir teşekkül halindedir. Bunu iddia eden? Böyle de olunca Belediye reisleri halkın dilinde ve gözünde küçük düşmektedir. Belediye Reislerine sitem eden halkımız demektedir ki siz mi yalnız bu kanunu dünyada tatbik ediyorsunuz? Yanı başınızdaki (A) köyü bu taraftaki (B) köyü aynı kanunla mücehhez değil mi? Neden vali benim oradaki köyde binamı yıktırmıyor, yahut durdurmuyor da sen geliyorsun belediye hududu içindeki binamı durduruyorsun veya yıktırıyorsun? Hal böyle olunca hem reisler kendi çalışkanlıkları kendi dürüstlükleri kanuna saygılarına rağmen uğraşları boşa gidiyir, küçük düşüyorlar. Öte yanda köy kesimlerinde, kırsal alanlarda kanunsuz bir şekilde kıyı yağması almış yürümektedir. Tapu da da bunun kolayını bulmuştur. Mülkiyet konusunda hisse tapuları yapılmaktadır. Özel bir takım noter taksimatları ile de halka hisseleri mukabilinde arsalar parsellenmektedir. Ama memleket kıyıları her nekadar yönetmelikte 20 bin metreden küçük olamaz 5 bin metre ancak İmar ve İskân Bakanlığı'nın iznine bağlıdır, denmişsede bu yerlerde 20 bin metrenin değil 200 metre-

(Devamı sayfa 26 da)

BEŞİNCİ «MARMARA ve BOĞAZLARI BELEDİYELER BİRLİĞİ» GENEL KURUL TOPLANTISINDA DOÇ. DR. TURGUT CANSEVER'İN KONUŞMASI

(Baştarafı sayfa 12 de)

ile 1,5 Bulgaristan, 1,5 Yunanistan ölçüsünde olan Marmara Bölgesini, orta Doğunun en büyük kültür, ticaret, sanayi ve tarım alanı haline getirmek ve bunu gelecek kuşaklara karşı başarmak bugünkü kuşağın bir borcudur. Genellikle söylemek istediklerim bunlar. Bir ufak şey ilâve etmek istiyorum :

İlkokul eğitimini Bursa'da yaptım, İlk tarih dersini Bursa'da dinledim, Tarih dersini bana anlatan ilkokul öğretmeni sınıfa ipler getirmişti ve bize bu iplerin her birini teker teker kopartmak kolay fakat bunları bir araya getirdiğim zaman kopartmak imkânım olmuyor, demişti. Bu tez; 13 asır boyunca insanlara bu yörede sık sık anlatılmış ve onlara denmişti ki bu ipler teker teker kopartılırlar, fakat bunlar bir araya getirildiği zaman kopartılamazlar. Bu düşünce Osmanlı Devlet gelişmesinin temelini teşkil etmiş, insanlık tarihine 5 asır güven vermiştir. İnanıyorum ki bu bölgeden gelen bir araya gelme kararı bu 7 asır evvelki deneyin tekrar edilmesine imkan verecektir. Buna başlıyanları kutlarım, ve bu konuda konuşmayı bana bağışladıkları için, bu imkânı bana verdikleri için toplantıyı yönetenlere ayrıca teşekkür ve hürmetlerimi ifade ediyorum... Teşekkürler...

TABİATIN KORUNMASI ÇAĞIMIZIN ÖNEMLİ BİR SORUNUDUR

(Baştarafı sayfa 6 da)

— Merkezi Hükümetlerin çevrenin korunmasından çok ekonomik gelişmeye ağırlık veren tek yönlü politikaları (4),

— Fabrika ve motorlu araçların çıkardığı kirletici maddeler,

— Mutfak artıklarının, eskimiş eşyaların, araba, çamaşır makinası, buz dolabı gibi maddelerin gelişigüzel atılmalarından ve zararsız hale getirilmemelerinden doğan sakıncalar.

III — SU VE HAVA KİRLENMESİ

İnsanlar için en zorunlu ve yaşantılarını sağlayabilmeleri için gerekli olan su ve havadır. Gelecek kuşaklar bakımından da bugünün kuşaklarının onlara bırakacakları en iyi miras hava ve sudur. Kirli su ve kirli hava yerine, gelecek kuşakların yaşantılarına elverişli temiz su ve temiz hava bırakmak gerekmektedir.

Temiz su, insan yaşantısı bakımından büyük ve hayati bir önem taşımaktadır. Suya yalnız içme, kullanma, sağlık alanında değil, estetik ve eğlence yönünden de gereksinme duyulmaktadır. Yüzme, avcılık ve benzeri sporlar içinde suya ihtiyaç vardır. Nehirlerden ulaştırma işlerinde yararlanılmaktadır. Oysaki deniz, nehir, ve göllere çöp, kanalizasyon suları ve benzeri maddeler insafsızca atılmaktadır.

Bugünkü kuşakların yararlandığı, eğlendikleri deniz kenarları, gerekli tedbirler alınmassa gelecek kuşakların yanına bile yaklaşamayacağı pis, hastalık yuvası yerler haline gelecektir.

Hava kirlenmesi, mazot ve benzeri maddelerin tüketiminin ve motorlu taşıtların sayısının artışına paralel olarak artmaktadır. Yirmi, yirmibeş yıl önce hava kirlenmesinin başlıca nedeni toz, is, kurum gibi maddeler iken sonraki gelişmelerle, kömür tüketiminin artışı ve motorlu araçların çoğalışı ile, hava kirlenmesi daha zehirli olan maddeler dolayısiyle, ciddi bir sorun haline gelmiştir. Şehirlerin üzerini duman ve kirli hava kaplamıştır. Bu ölçü ile giderse, gelecek yıllarda motorlu taşıt ve kömür tüketiminin artışı, endüstrinin gelişmesi ile bugün hava kirliliğinden söz edilmeyen birçok kasaba ve şehirlerimizde önemli bir hava kirliliği sorunu ortaya çıkacaktır.

Hava kirlenmesi konusu Türkiye yönünden, özellikle Ankara Şehri bakımından büyük önem taşımaktadır. Ankara Şehri, bütün ülkelerde görülen hava kirliliği nedenlerinden ayrı bir özelliğe sahiptir. Ankara, dünyanın pek ender bölgesinde görülen, hava ceryanı az olan bir şehirdir. Yetkili uzmanlara göre Ankara'nın hava kirliliğini artıran en önemli neden budur. Hava kirliliğinin yaptığı olumsuz etkiler ve insan sağlığına ve çalışmasına olan zararları dolayısile, son yıllarda Ankara'nın hava kirliliği sorunu herkesin ilgisini çekmiştir. İkinci ERİM HÜKÜMETİ Programında hava kirliliği ile savaş konusu yer almış ve 1972 Bütçesine ödenek konulmuştur. Konu ile ilgili olarak ulusal ve uluslararası düzeyde toplantılar yapılmıştır. Örneğin Makina Mühendisleri Odasının düzenlediği seminer ve NATO'nun yapmış olduğu toplantılar gibi. Ankara'nın hava kirlenmesinin önlenmesi konusunda şimdiye kadar yapılan çalışmalar sonucunda çeşitli öneriler getirilmiştir. Bunların arasında sun'i hava ceryanı sağlanması gibi gerçekleşmesi olanağı bulunmayan öneriler de vardır. Bunun yanında dumanlı yakıtların yasaklanması, merkezi ısıtma sisteminin gerçekleştirlimesi, çatılara kirli havayı emen su havuzlarının konulması ve benzeri öneriler de vardır. Ankara için bu şekilde birçok çözüm yolları aranırken, kirliliği hemen yerinde durduracak, daha fazla artmasına engel olacak tedbirler üzerinde durulmamaktadır. Tersine günden güne, izlenen şehirleşme siyaseti dolayısiyle, kirliliği artırıcı unsurlar çoğalmaktadır. Ankara'da insan başına düşen yeşil alan miktarı bir veya iki metre kare civarındadır. Oysaki batı ülkelerinin benzeri büyük şehirlerinde insan başına düşen yeşil alan miktarı elli ve altmış metre kare kadardır. Yeşil alan bakımından Ankara'nın en zengin şehirlerden birisi olması gerekirdi. Çünkü Dünyanın en yeni şehirlerinden biridir. Elli yıllık bir geçmişe sahiptir. Dünyanın havası en kirli şehirlerinden birisi olması ve şehir merkezinde hava ceryanı olmaması yüzünden kirliliğin daha korkunç bir hal almasına rağmen, şehir merkezine yığılmayı artırıcı çalışmalar devam etmektedir. Ankara şehri, dünyanın birçok şehirlerinin sahip olmadığı, dört tarafa yayılma ve genişleme gibi bir avantaja sahiptir. Hal böyle iken, Avrupa'nın en kirli şehri olmamıza rağmen, Avrupa'nın en yüksek katlı binalarını yapma yarışına giriyoruz. Oysaki yüksek katlı bina ve metrolar yapmak bir ideal ve özenti değil, zorunlulukların ortaya koyduğu yapıtlardır. (Devamı Gelecek Sayıda)

---

(1) İula Nouvelles, 1971, Ağustos - Eylül, sahife 4.
(2) Dr. Arq. Luis Casanova vila: Protection du paysage et du patrimoine culturel. İula Nouvelles, 1971, sahife 4.
(3) A.g.e. sahife 5.
(4) İula Nouvelles, Oct.-Nov. 1971, sh. 2.

KENTLERİMİZDE PİYASA MEKANİZMALARI İLE ÇÖZÜMLENEMEYEN SORUNLAR VE KANUN ROLÜ

(Baştarafı sayfa 17 de)

cak (o da çok sınırlı olarak) mal ve can kaybı kamuoyuna yansıyabilirse ve bu etki yetkilileri uyardıktan sonra kontrol edilebilmekte, düzeltici tedbirler getirmek ise yıllarca süren çabalar gerektirmektedir.

Piyasaiçi Eylemlerin Yan Etkilerinden Doğan Kayıplar

Bugün piyasaiçi «normal» eylemlerin kimsenin satmadığı ve kimsenin de almak istemediği bazı yan ürünler ürettiği ve üçüncü şahısların ister istemez bunlardan etkilendiği bilinmektedir. Bu ürünlerin varlığı piyasa sisteminin denge fiyat mekanizması ile optimum yarar sağladığı varsayımını ciddî olarak sarsmaktadır. Çünkü söz konusu yan ürünlerin varlığı ve tesirleri hesaba katılmamış olmaktadır.

Bu konuda verilen klasik örnekler hava, su ve çevre kirliliği ile ilgilidir. Ankarada piyasaiçi eylemlerle oluşan yerleşme biçimi ve yoğunluk nedenleriyle ortaya çıkan hava kirliliği bu tür etki için çarpıcı bir örnektir. Bu olaydaki kaybın kapsamı ve hacminin büyüklüğü ibret vericidir. Benzer örnekler İzmir Körfezi ve İstanbulda Haliç çevreleridir. Bu alanlarda çoğunluğun kendi sebep olmadığı nedenler yüzünden kaybettikleri, belki de kirletici faaliyetlerin ekonomik değerlerini defalarca aşmış bulunmaktadır. Başkaları ve tüm toplum için kaynak ve fırsat kaybı sonuçları getiren piyasa eylemlerinin oldukça fazla sayıda olduğu hemen söylenebilir.

Kamunun Sağladığı Bazı Hizmetlerin Üretim ve Dağıtım Biçimlerinden Doğan Kayıplar

Kent sakinleri özel sektör piyasaları dışında bir de kamu tarafından üretilen mal ve hizmetlerden yararlanmaktadırlar. Bu hizmetlerin maliyeti fiyat ödetilerek değil vergilerden karşılanmaktadır ve sunulma kararlarını piyasa talebi değil, siyasal talep düzenlemektedir. Bu konunun burada ele alınma nedeni piyasa dışı sunulan bu hizmetlerin bazılarının belirli piyasaları destekleyici biçimde sunularak bu piyasa eylemlerinden doğan sakıncaları büyük ölçüde arttırmasıdır. Örneğin kentlerde özel oto piyasasını destekliyecek biçimde sür'at yolları yapılması ve bu sektör harcamalarına öncelik ve ağırlık verilmesi, yapılan yolların karşılıksız arzı ile kişilere ve topluma karşılanmayan kayıplar

yükletilmektedir. Bu seçmenin, kentsel alanlarda ağır yapım ve bakım masrafları yanında ağır kullanma kayıpları da getirmekte olduğu ve piyasa dışı kalmış kitlelere kamu hizmetinden eşit yararlanma fırsatı sağlamadığı açıktır. Zirve talep saatlerinde bu yollar uzun park yerlerine dönüşmekte, bütün kenti yavaşlatmakta veya dondurmaktadır. Trafik sıkışıklığı içinde seyahatin gerçek maliyeti, kaybedilen zaman ve bundan doğan dolaylı zararların toplam sosyal maliyeti çok yüksek düzeylere varmaktadır.

Kamunun Rolü

Görüldüğü gibi kent sakinleri piyasalardan hem yararlanmakta hem de sırasında büyük zararlar görmektedirler. Yararlanma gelir ve zenginlik düzeyi ile, eğitim ve kültür durumu ile, girişim yetenekleri ve sağlıklı olma ile orantılı bulunmaktadır. Bu niteliklerden yoksun olma nedeni ile yararlanamama durumu yanında hiç yoktan zarar görme durumları da mevcuttur. Piyasa tek başına yan etkiler konusunda ne zararlı mallar konusunda ne de kapsamına alma-dığı kesimlerin mağduriyeti konusunda bilgi, kontrol ve düzeltici tedbir sağlıyabilecek idarî kurumlara sahip değildir. Kayıpların giderilmesi sorunu ancak bir üçüncü partinin yasal müdahalesi ile ve yasal «uyma» zorunluluğu getirmesi ile çözümlenebilecektir. Kamunun piyasalara bir dengeleyici, aracı ve düzeltici güç olarak el atma gereği açıktır.

İstenmeyen sonuçların önlenebilmesi veya giderilmesi için ancak doğrudan doğruya piyasaya müdahale edilerek etkinlik kazanıldığına göre Kentlerin düzenlenmesi ve kent planlamasının en önemli unsurlarından biri kamunun emlâk ve diğer konuya ilişkin piyasalara müdahalesinin planlaması olmak zorundadır. Kentlerin piyasa kuvvetlerinin eline bırakılmasından doğan sakıncalar ancak böyle giderilebilecektir. Şimdiye kadar yapılan planların bir türlü uygulanamamasının nedeni bu tür bir yaklaşım yokluğu olabilir.

Kamu yan etkileri bertaraf etmek için piyasaya müdahale ettiği zaman «tarafsız» olamaz. Tarafsız olmamasının sebebi tüketicilere, üçüncü şahıslara veya piyasa dışı kalmış kişilere yüklenen sosyal maliyeti azaltma gayesi gütmesidir. Diğer yandan kamu eylemi kaynak dağılımını ve üretim etkenliğini etkileyerek yeni bir dağılım biçimi yaratacaktır. Bu eylem sonucu cezalar ve zorunlu tazminat ödemeleri veya piyasa genişlemesi gerçekleşirse mevcut gelir dağılımı da etkilenmiş olacaktır. Bu nedenlerle kamu takibedeceği politikaları seçerken alacağı sonuçları dikkatle hesap etmek durumundadır. Bu konuda geliştirilmiş politika seçeneklerinden başka bir yazıda söz edeceğiz.

Kaynaklar :

Bulutluoğlu, Kenan : Kamu Ekonomisine Giriş, İstanbul, 1971

Haveman and Knpf : The Market System, Wiley, 1966

Henderson and Ledebur : Urban Economics, Wiley, 1972

Mishan, E. J. : Cost Benefit Analysis, Unwin, 1972

Pearce, D. W. : Cost Benefit Analysis, Macmillan, 1971

Walters, A. A. : Road Pricing, in Transport ed. by D. Munby, Pengin, 1968

Weisbrod, Burton A. : Concepts of Costs and Benefits, 1968

Winch D. M. : Analytical Welfare Economics, Penguin, 1971

BİRLİĞİMİZ BEŞİNCİ GENEL KURUL'UNDA MARMARA ADASI BELEDİYE BAŞKANI AHMET ENÖN'ÜN KONUŞMASI

(Baştarafı sayfa 21 de)

nin bile altında parseller devam etmekte ve kıyıda gayri muntazam gelişmeler sürüp gitmektedir. Görünen odur ki bir gün hiç altında çıkılamıyacak hale gelecektir. Kendi kendimizi de aldatıyoruz ve diyoruz ki hava fotoğraflarını çektik, artık buralarda bu fotoğraflardan sonra yapılan yerler saptanmıştır, yıkıldığı zaman adam para almayacaktır. Oysa halkın gözünde, komisyoncuların gözünde spekülâtörlerin, kat yapıp satanların gözönünde bunun anlamı şudur : Aman kardeşim daha kanun çıkmadı, çıkana kadar ne yaparsan yap; kat kat, arsa kat birşeyler yap nasıl olsa bu da lâf edilecektir, zihniyeti içerisinde yağma sürüp gitmektedir. Bu bakımdan belediyeler birliğinin üyesi olan belediyeler ne kadar gayret gösterirlerse göstersin yasalar çıktığında tatbikten uzak veya tatbikçisine vesayetin baskısı konmuşsa, tatbikat yapılmıyorsa, Belediyeler iBrliği'nin ve Belediyeler Birliği'ne bağlı üyelerin başarılı olması mümkün değildir. Örneğin; 1380 sayılı yasaya göre çıkan tüzük, ne halde bugün. Söyleyelim; yaramaz halde durmaktadır. Hiçbir sanayi kuruluşuna ne devlet kesiminde ne özel sektörde elimizi süremiyoruz.

BELEDİYELERDE EĞİTİM SORUNU

Türk Belediyeciler Derneği'nin zabıta kursuyla, elektrikçi kursuyla, muhasebeci kursuyla bugün Devlet mesafesindeki bir İstanbul gibi yahut da çok küçük bir muhtarlık kadar bir köy belediyesinin idaresi mümkün değildir. Bugün Türkiyede her idare biriminin okulu var. Hocanın da okulu var, müessesenin de okulu var, Belediye personelinin yok. Türkiye'de nedense bu iş çantadan halledilmek istenmektedir. Belediye muhasibi bulamazsın? Mektep zorunluğu yoktur. Zabıta memuru bulamazsın? En büyük bir insanın doğduğu, doğacağı hatta anasının karnından mezarda üstünün örtüldüğü ana kadar ilişkisi bulunduğu belediyede eğitim meselesi çözüme bağlanmış değildir. Sokaktan kaptığımız adamı zabıta memuru yapıyoruz. Halkın hepsiyle her kesiminde muhatap oluyor bu adam. Bereket versin ki silâhsız kılmışlar, ondan başımız derde girmiyor. Yoksa birde silâh olsa hergün başımız derttedir. Belediye reislerinin güvencesi havadadır. Belediye reislerini koruyan hiçbir yasa yoktur, belediye reislerini himayesine alan hiçbir kanun yoktur. Türkiye'de reislerin kapısı herkese açıktır. Reisler adamın evini yıkar, reisler adama bina yaptırmaz, reisler büyük parselasyon sahiplerinin menfaatini önler, çıkarı bozulan adam dilerse 10 liraya reisi istediği dakikada vurdurur. Silâh taşıma ruhsatı verilmez, olaylarda karakola gider, dokunulmazlık diye birşeyi yoktur. İstemiyoruz, milletvekili gibi dokunulmazlık. Ama hiç olmazsa adam öldürmediğimiz sürece adres verdikmi salıverilmeliyiz. Bu dahi bize çok görülmüştür, kamu hizmeti yapıyoruz, aldıran kim?

Sevgili arkadaşlarım, sayın üyeler!

Bir belediye başkanı olarak dertlerimizi anlatmak fırsatını bulduğumdan belki sadet dışına çıktım. Sayın başkan ve sizlerden özür diler, saygılarımı sunarım.

BİRLİĞİMİZ 5. GENEL KURULU'NDA KAMU YÖNETİM UZMANI SELÂHATTİN YILDIRIM'IN KONUŞMASI

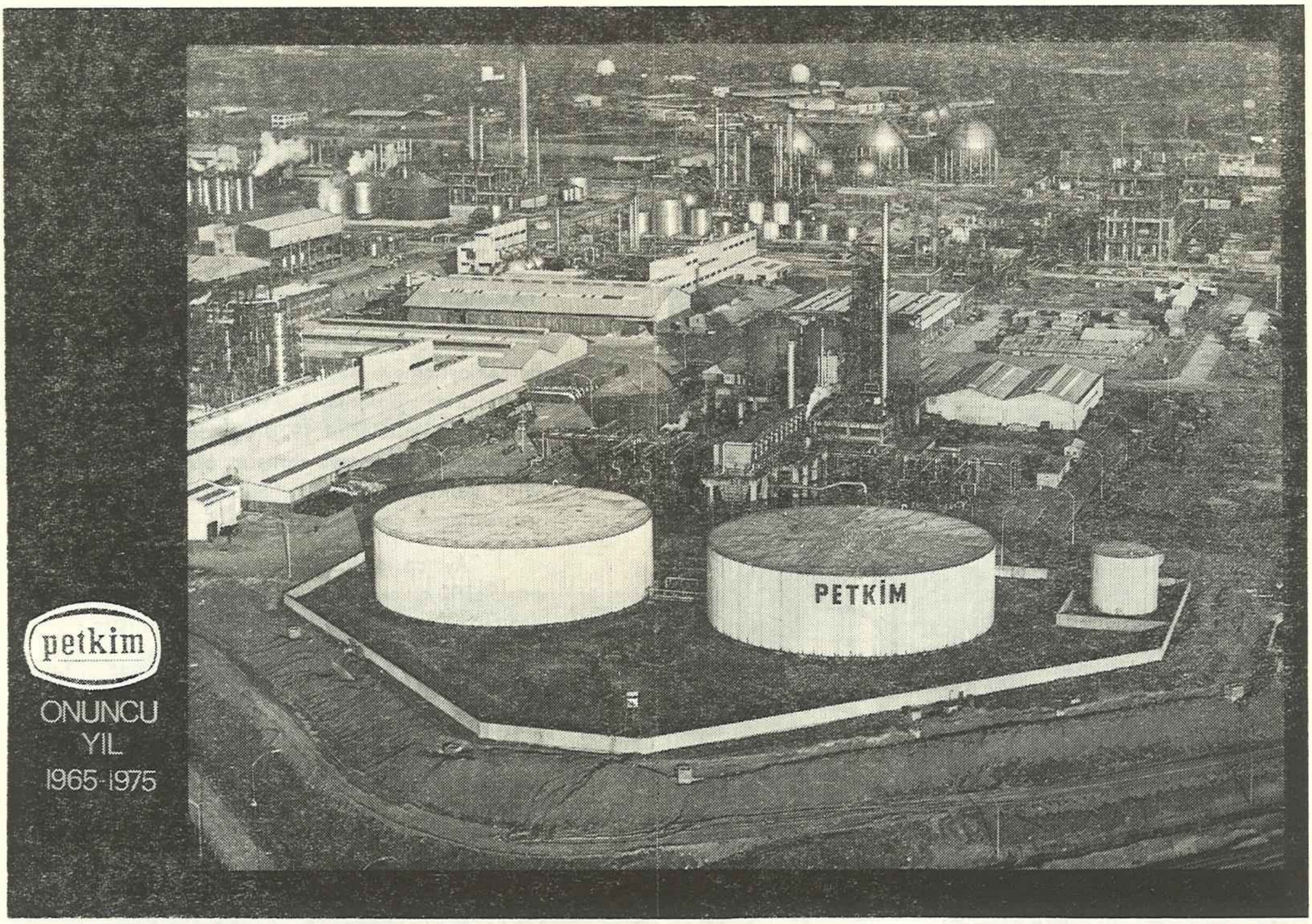
(Baştarafı sayfa 18 de)

dolayısıyle belediye birliklerinin anayasamızın emrettiği biçimde geniş yetkilerle teçyiz edilmeleri ve görevleri ile orantılı gelir kaynaklarına biran önce kavuşturmaları gerekir. Anayasamızın 116. maddesi ve bu maddenin gerekçesi bu konudaki temel, emredici dayanaktır. Sonra katı idarî vesayet uygulamalarına ve işlem öncesi denetime son verilip, Demokratik düzenin gereği olan seçenlerin, halkın vesayetine ağırlık getirilmelidir. Yönetilenlerin sürekli görüşüne başvurma, onları bilgilendirme ayrıca karşılıklı bilgi alışverişinden referanduma kadar halkın belediye yönetimine demokratik katılımı sağlayıcı tedbirler getirilmelidir. Bu ilke anayasamızın temel ilkelerinden biri olan demokratik hukuk devleti ilkesinin ayrıca anayasamızın 116. maddesinin ve belediye kanununun 7. ve 13. maddelerinin bir gereğidir. Diğer bir nokta belediyelerin işler ve etkin bir yönetim birimine dönüştürebilmek amacıyle alt belediye birimlerine ayrılmalarıdır. Bu özellikle büyük belediyeler için söz konu-: sudur. Örneğin: İstanbul belediyesi 3 milyona yakın nüfusa hizmet götürmektedir. Bu arada İstanbul Belediyesi içinde 600 bin nüfusu olan şubeler vardır. Bu şubeleri çok küçük miktarda personel yönetmektedir. 600 bin kişinin beş, on kişi tarafından belediye hizmetlerinin yönetilmesi herhangibir gerçekçilik duygusu ile bağdaşmadığı gibi çağdaş yönetim ilkelerine de tamamen terstir. Bu nedenle alt yönetim birimlerine bu konuda başvurulmalıdır. Klâsik belediye, Şûbe anlayışına bir an önce son verip bu şubeleri salt idari ve bürokratik olan yapılardan çıkartıp siyasal temsil ve katılımla yeniden düzenlemek gereklidir. Bir diğer nokta belediyeler içindeki mevcut mahallelerin ve yeni kurulacak olanları gerçek bir mahalle esprisi içinde düzenlemeli ve her mahallede gönüllü yada zorunlu mahalle danışma kurumları oluşturulmalıdır. Bu yöntem hem yönetimi yaymada etkin olacak hem de belediye hizmetlerinin görülmesinde birçok ekonomiler sağlıyacaktır. Belediyeleri üretici kuruluşlar haline getirmeli ve bu yolda desteklemelidir. Belediyeleri belirli hizmetler ve girişimleri ortaklaşa üslenmek üzere bir araya getiren birlik kurmalarını özellikle desteklemeli ve birlik kurmaya avantajlar getirici yasal önlemler getirilmelidir. Bu bağlam içinde belediye kanununun birlik kurma konusundaki 133. maddesi ve müteakip maddelerini bu espri içinde ve anayasanın mahalli yönetim konusunda getirdiği temel ilkelere uygun bir biçimde yeniden düzenlemek gereklidir. Bu konudaki söyliyeceklerim de kısaca bunlar.

Son olarak Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği konusunda bir iki kısa saptama yapmak istiyorum. Bu konuda ilk akla gelen Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği'nin amaçlarının oldukça tahditli görünümüdür. Bu belki başlangıçta bir zorunluluktu, fakat Birlik bugünkü amaç ve uğraşı konularına aşağıdaki konuları da katarsa hem kendi kuruluş amaçlarının hizmeti kolaylaşacak ve hem de ülke ölçüsünde etkinliği olan bir birliğe dönüşecektir. Bunların başında belgesel bir plânlama anlayışına sahip bölgesel bir plânlama birimi oluşturmak geliyor. Böyle bir plânlama olmadan Marmara' nın salt kirlenmesi sorunu bile çözülmekte büyük güçlükler gösterecektir...

P E T K İ M

PETROKİMYA A. Ş. HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Terihçe... 3/Nisan/1965 gününde kurulan ve bugün sermayesi 1,5 milyar TL. na yükseltilen PETKİM Petrokimya A. Ş. Türkiye Petrolleri A. O., Hazine, T .C. Emekli Sandığı ve Ordu Yardımlaşma Kurumunun iştirakleriyle vücuda getirilmiştir.

PETKİM PETROKİMYA A. Ş. NİN ULUSAL EKONOMİYE KATKISI :

Sentetik Kauçuk üniteleri de dahil Petkim A. Ş. 1976 yılından itibaren brüt döviz tasarrufu 1,5 Milyar liraya ulaşacağı saptanmıştır. Tesislerin ulusal ekonomimize katkısı ise 1,4 Milyar liranın üzerindedir.

İ N S A N   G Ü C Ü :

1965 yılında 87 kişiden oluşan Petkim A. Ş. Topluluğu, 1975 yılında 3103 kişiye ulaşmıştır. İki kompleks birlikte değerlendirildiğinde 6000 aileye iş sağlanmış olacaktır.

İ Ş T İ R A K L E R İ M İ Z

PETKİM KAUÇUK A. Ş. :

Petrokimyasal ürünler yönünden hızla artan yurtiçi kauçuk talebini yerli üretimle karşılamak amacıyla 3/Haziran/1970 tarihinde sermayesinin tümü Petkim Petrokimya A. Ş. ne ait olan Petkim Kauçuk A. Ş. kurulmuştur.

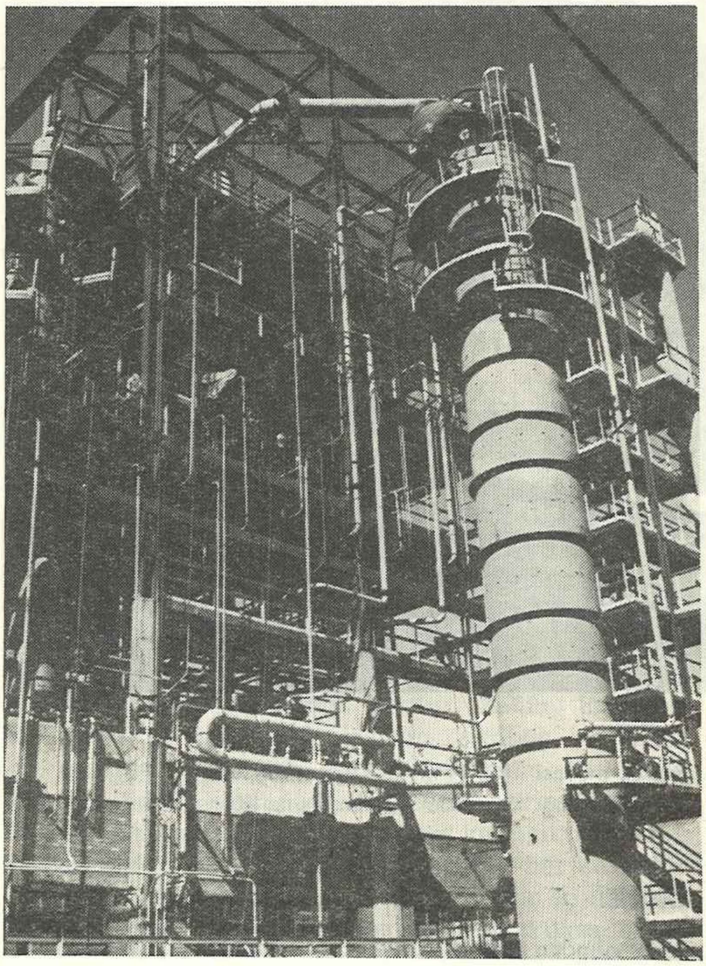
Tecrübe işletmesi yapılmakta olan Petkim Kauçuk A. Ş. tesislerinin yatırım tutarı 588 Milyon liraya ulaşmıştır. Petkim Kauçuk üniteleri ve bunlara ait kapasiteler şu şekildedir. Butadien Arıtma 33.000 Ton/Yıl, SBR Kauçuğu 32.150 Ton/Yıl, CBR Kauçuğu 13.500 Ton/Yıl.

KIBRIS TÜRK SANAYİİ İŞLETMELERİ HOLDİNG LTD. ŞTİ.

Kıbrıs'ta Türk Silâhlı Kuvvetlerince gerçekleştirilen Barış Harekâtı sonunda fiilen Kıbrıs Federe Türk Yönetimi kontrolü altına geçen bölgede bulunan sanayi kuruluşlarının tek elden yönetimi amacıyla kurulan 100 Milyon sermayeli Kıbrıs Türk Sanayi İşletmeleri Holding Ltd. Şti. ne Petkim Petrokimya A. Ş. 5 Milyon TL. ile katılmış bulunmaktadır.

PETLAS LÂSTİK SANAYİ VE TİCARET A. Ş.
(Kurulması Mutasavver) :

1.250.000 adet/yıl kapasiteli tekerlek lâstiği projesi'nin, Şirketimiz öncülüğünde, T. C. Emekli Sandığı, Devlet Malzeme Ofisi, Tarım Kredi Kooperatifleri Yardımlaşma Birliği Vakfı, Oralsan (Kırşehir Holding Kuruluşu) ve Türksan'ın iştirakiyle 400 Milyon TL. sermayeli PETLÂS LÂSTİK SANAYİ VE TİCARET A. Ş. nin kurulması suretiyle gerçekleştirilmesi hususundaki çalışmalara devam edilmektedir.

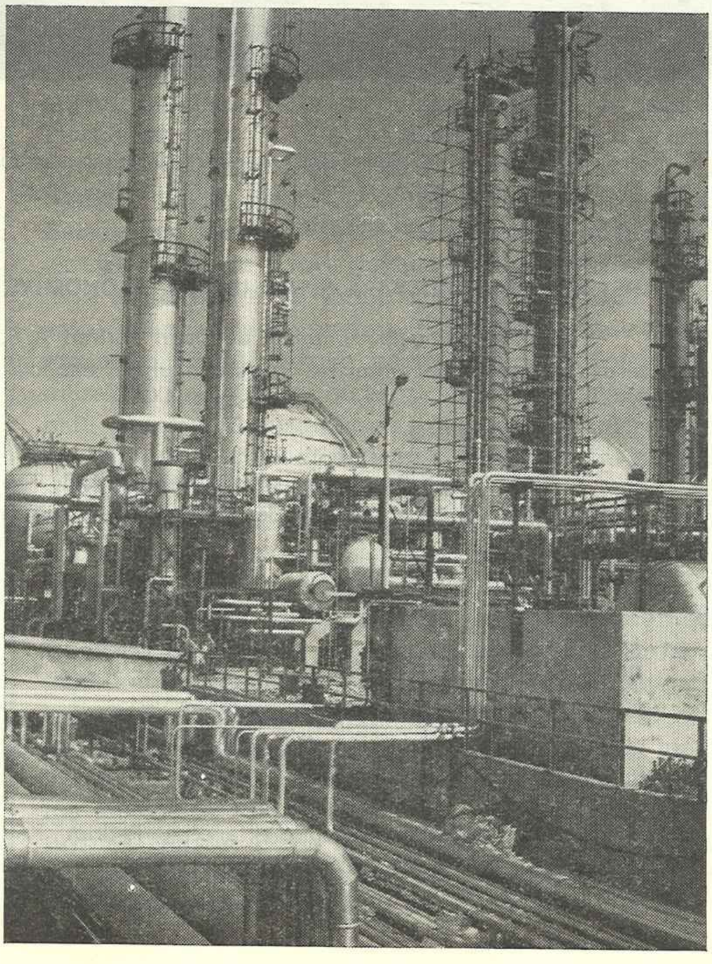

YARIMCA KOMPLEKSİ :

Kuruluşundan kısa süre sonra yatırımlarını gerçekleştirmeye başlayan Petkim Petrokimya A. Ş. Yarımca'da bulunan 1. Petrokimya Kompleksine dahil olan ünitelerini 1970 yılından başlayarak birbiri ardınca işletmeye almıştır. Böylece 1. ve 2. beş yıllık kalkınma plânının hedeflerine uygun olarak yatırımlarını gerçekleştirmiştir.

Ayrıca işletmeye alınan ünitelerden bazılarının %100 tevsiine geçilmiş ve bu tevsi üniteleri de ardı ardına işletmeye alınmaya başlanmıştır.

Kaprolaktam, VCM Tevsi ve Klor tevsi üniteleri 1976 yılında işletmeye alınacak olan Yarımca Petrokimya Kompleksi'nin son üniteleri, Karbon Siyahı tevsii ve DDB Tevsii ünitelerinin 1978 yılında işletmeye alınmasıyla Kompleks tamamlanmış olacaktır.

ALİAĞA KOMPLEKSİ :

Hızla artan yurtiçi talebini karşılama amacıyla 2. Kompleksin gerçekleştirilmesi zorunluluğu duyulmuş 14/Eylül/1975 tarihinde İzmir Aliağa Mevkiinde 2. Kompleksin temeli atılmıştır.

2. Petrokimya Kompleksi gerçekleştirildiğinde memleketimizin ihtiyacını tam karşılayamayan ürünler ile Yarımca Kompleks'ine dahil edilmemiş diğer ürünler üretilecektir.

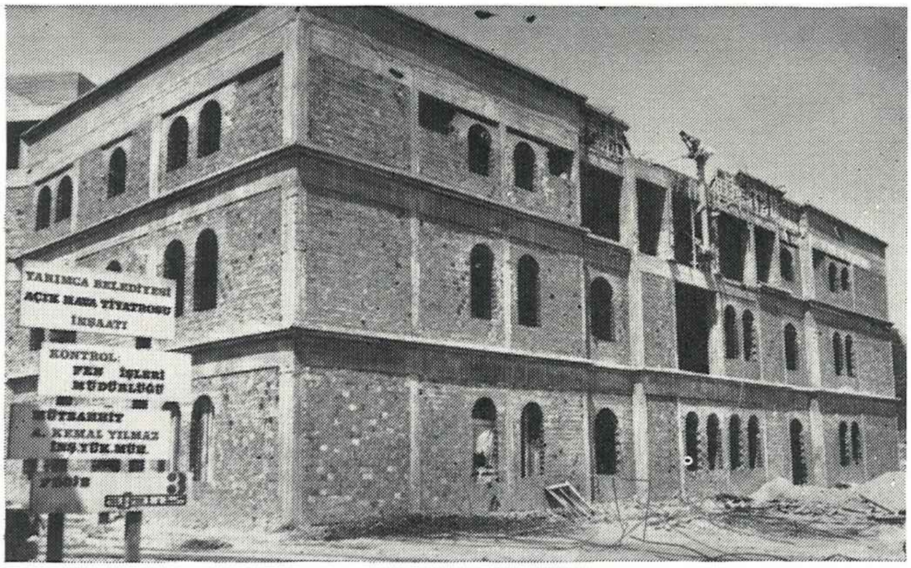
10.5 Milyar TL. sını aşacak ve ihracata dönük bir kapasitede gerçekleştirilecek Aliağa Kompleks'inin hizmete girmesiyle çeşitli adlar altında devletimize her yıl 5 Milyar liranın üstünde vergi ödenecek brüt döviz tasarrufu yılda 5 Milyar TL. yı aşacak, tam kapasitede Ulusal Ekonomimize 6.5 Milyar TL. lık bir değer katmış olacaktır.

BELEDİYELERİN VE KAMU KURULUŞLARININ DİKKATİNE

A. KEMAL YILMAZ

YÜKSEK MÜHENDİS **MÜTEAHHİT**

ÖDEME KOLAYLIKLARI — SARİ SÖZLEŞME İLE HİZMET BİNALARI
OKUL — BENZERİ KAMU İNŞAATLARI YAPILIR.

Firmamızın Taahhütleri Dizisinden :

YARIMCA AÇIK HAVA TİYATROSU KÜLTÜR SİTESİ

Firmamızın Sari Sözleşme ile Yaptığı Tesisler

1 — 7.000.000.— TL. Keşif Bedelli
YARIMCA AÇIKHAVA TİYATROSU.

2 — 5.500.000.— TL. Keşif Bedelli
KARAKAYALAR SU DEPOSU.

3 — 6.000.000.— TL. Keşif Bedelli
SİLİVRİ BELEDİYESİ TURİSTİK OTEL - GAZİNO - LOKANTA İNŞAATI.

4 — 5.500.000.— TL. Keşif Bedelli
SİLİVRİ BELEDİYE SARAYI İNŞAATI.

5 — 1.500.000.— TL. Keşif Bedelli
Yarımca Okul Yaptırma Derneği Yararına
ORTAOKUL İNŞAATI.

6 — 3.500.000.— TL. Keşif Bedelli
OSMANLI BANKASI MENSUPLARI DİNLENME KAMPI İNŞAATI.

Açıklayıcı Bilgi İçin : Yük. Müh. Müteahhit
A. KEMAL YILMAZ
TEL. : 40 33 99
Koca Mansur Sokak Cami Pasajı : 68 / 10
Şişli — İSTANBUL